



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

LKA.410.031.01.2021

Pan
Adam Neumann
Prezydent Miasta Gliwice
Urząd Miejski w Gliwicach ul. Zwycięstwa 21
44-100 Gliwice

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/020 Rozwój efektywnych systemów ciepłowniczych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Gliwicach ¹ , ul. Zwycięstwa 21, 44-100 Gliwice
Kierownik jednostki kontrolowanej	Adam Neumann, Prezydent Miasta od 10 stycznia 2020 r., poprzednio Prezydentem Miasta był Janusz Moszyński w okresie od 23 października 2019 r. do 9 stycznia 2020 r. oraz Zygmunt Frankiewicz od 2 września 1993 r. do 13 października 2019 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Tworzenie strategii rozwoju efektywnych systemów ciepłowniczych.2. Realizacja programów w zakresie tworzenia i rozwoju efektywnego systemu ciepłowniczego.3. Nadzór nad procesami rozwoju efektywnych systemów ciepłowniczych.
Okres objęty kontrolą	Lata 2016-2021 (I połowa), z uwzględnieniem dowodów i faktów wykraczających poza ten okres, mających wpływ na kontrolowane obszary.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ² .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontroler	Andrzej Pakuła - główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/194/2021 z 7 września 2021 r.

(akta kontroli str.1-2)

¹ Dalej: „Urząd”.

² Dz. U. z 2020 r. poz. 1200 ze zm.; dalej: „ustawa o NIK”.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W latach 2016-2021 (I połowa) Gmina Gliwice⁴ podejmowała działania mające na celu poprawę stanu jakości powietrza i w konsekwencji doprowadzenia do transformacji systemu ciepłowniczego w kierunku efektywnego energetycznie, jednak zarówno zaplanowane jak i zrealizowane działania nie wpłynęły na uzyskanie przez system ciepłowniczy Miasta statusu efektywnego energetycznie zgodnie z definicją zawartą w art. 7b ust. 4 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne⁵. Nie podjęto skutecznych działań w celu budowy wysokosprawnej kogeneracji przez Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej - Gliwice sp. z o. o.⁶ Główną barierą w realizacji tej inwestycji była konieczność sfinansowania jej ze środków zewnętrznych w związku z sytuacją finansową PEC. Zmiany koncepcji technicznej tego przedsięwzięcia w połączeniu z niepewną sytuacją prawną przyczyniła się do wycofania się Europejskiego Banku Inwestycyjnego w Luksemburgu⁷ z możliwości kredytowania tego zadania.

W dokumentach strategicznych i planistycznych Gminy uwzględniono potrzeby rozwoju efektywnego systemu ciepłowniczego określając ich zakres, szacowane nakłady, prognozowane efekty ich realizacji (dotyczące zmniejszenia: kosztów eksploatacji, zużycia energii i emisji zanieczyszczeń) oraz okresów ich realizacji. Przystępując do opracowania aktualizacji Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło⁸ Urząd posiadał pełną wiedzę na temat stanu lokalnego rynku energii, w tym rynku ciepła. W przyjętej aktualizacji Założeń uwzględniono ustawowe wymogi dla tych dokumentów, a także uwarunkowania systemu ciepłowniczego, które były spójne z innymi dokumentami strategicznymi Miasta.

W okresie kontrolowanym Miasto i podległa mu PEC zaplanowały oraz w części zrealizowały (zrealizowano 58,8% zaplanowanych działań w tym zakresie) zadania związane z transformacją systemu ciepłowniczego w kierunku systemu efektywnego energetycznie. Działania Miasta koncentrowały się na termomodernizacji i modernizacji budynków oraz wymianie nieefektywnych źródeł ciepła, a PEC na modernizacji i rozbudowie miejskiej sieci ciepłowniczej oraz redukcji emisji zanieczyszczeń z użytkowanych źródeł ciepła. Miasto zagwarantowało środki na realizację wykonywanych działań, w tym również poprzez pozyskanie wsparcia ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach na sfinansowanie inwestycji związanych z likwidacją indywidualnych węglowych źródeł ciepła oraz budową odnawialnych źródeł energii. Urząd zapewnił zainteresowanym stronom informację o możliwości skorzystania z mechanizmów pomocowych na realizację zadań mających na celu poprawę efektywności energetycznej.

Nadzór Miasta nad funkcjonowaniem systemu ciepłowniczego sprawowany był rzetelnie. Opracowane przez PEC plany rozwoju były zbieżne z planem zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe oraz celami wyznaczonymi w Planie gospodarki niskoemisyjnej dla Miasta.

W okresie objętym kontrolą dwukrotnie dokonano aktualizacji Założeń z naruszeniem terminu wynikającego z Prawa energetycznego, zgodnie z którym opracowanie takie aktualizuje się co najmniej raz na 3 lata.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dalej: „Miasto”.

⁵ Dz. U. z 2021 r., poz. 716, dalej: „Prawo energetyczne”.

⁶ Dalej: „PEC”.

⁷ Dalej: „EBI”.

⁸ Dalej: „Założenia”.

Jako działanie nierzetelne NIK ocenia sporządzenie dla Miasta oceny potencjału wytwarzania energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji oraz efektywnych energetycznie systemów ciepłowniczych w sposób ogólny, bez uwzględnienia uwarunkowań występujących na terenie Miasta, a także brak bieżącego monitorowania zadań przyjętych do realizacji oraz niepozyskiwanie danych dotyczących aktualnego stanu przedsięwzięć związanych z transformacją systemu ciepłowniczego (w szczególności przez podmioty zewnętrzne), co miało wpływ na możliwość dokonywania oceny stopnia realizacji przez te podmioty założonych zadań.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁹ kontrolowanej działalności

OBSZAR 1. Tworzenie strategii rozwoju efektywnych systemów ciepłowniczych

Opis stanu faktycznego

1.1. Powierzchnia Miasta wynosiła w kontrolowanym okresie 133,88 km², a liczba jego mieszkańców¹⁰ w 2020 r. - 168 080 osób i uległa obniżeniu w stosunku do 2015 r. o 6,2%. Gęstość zaludnienia Gminy zmniejszyła się w badanym okresie z 1 338,1 osób/km² w 2015 r. do 1 255,5 osób/km² w 2020 r. Gmina położona jest na obszarze równiny¹¹, rozciętej doliną rzeki Kłodnicy¹². Na obszarze Gminy, oprócz ww. rzeki występują trzy obszary geograficzne mające wpływ na rozwój systemu ciepłowniczego: antropogeniczna rzeźba terenu (niecki osiadań górniczych, zapadlisk, przekopów i hałd) znajdująca się w południowo-wschodniej części Miasta, lasy (zajmujące 11,0% powierzchni Gminy) zlokalizowane głównie w północno-wschodniej części Miasta oraz pięć parków miejskich¹³ i rezerwat przyrody „Las Dąbrowa” (ustanowiony w zachodniej części Miasta). Strukturę przestrzenną Miasta definiują również (oprócz ww. czynników): lokalizacja dużych zakładów przemysłowych i specjalnej strefy ekonomicznej, przebieg tras drogowych (w tym skrzyżowanie autostrad A1 i A4), linii kolejowych o znaczeniu ponadregionalnym, drogi wodnej (Kanału Gliwickiego z portem śródlądowym) oraz przebieg sieci elektroenergetycznych i gazowych (wyłączających pod strefy techniczne i strefy zagrożenia znaczne obszary z terenów zabudowy).

(akta kontroli str. 1147)

Na terenie Miasta działalność w zakresie wytwarzania i dystrybucji energii cieplnej w badanym okresie prowadziły trzy podmioty:

1. PEC (Spółka stanowiąca w 100% własność Miasta), które wytwarzało energię cieplną w czterech źródłach: w Ciepłowni Gliwice¹⁴, w kotłowni przy ul. Tarnogórskiej¹⁵, w kotłowni przy pl. Jaśminu¹⁶ i w kotłowni przy ul. Strzelców

⁹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁰ Bez względu na rodzaj pobytu (stały i czasowy).

¹¹ W obrębie dwóch makroregionów: Wyżyny Śląskiej i Niziny Śląskiej.

¹² Ciek wodny II rzędu.

¹³ O łącznej powierzchni ok. 30 ha.

¹⁴ W której zainstalowane były trzy kotły węglowe wodne pyłowe z wymuszonym obiegiem wodnym WP-70, każdy o mocy po 81,4 MW oraz cztery kotły węglowe wodne pyłowe z wymuszonym obiegiem wodnym WP-25, każdy o mocy po 29,2 MW

¹⁵ W której zainstalowany był kocioł gazowy SCHEFER o mocy 47 kW.

¹⁶ W której zainstalowane były dwa kotły olejowe, każdy o mocy po 103 kW.

Bytomskich¹⁷ (na miejscu której w październiku 2018 r. wybudowano stację wymienników ciepła). W latach objętych kontrolą do produkcji ciepła PEC wykorzystywał jedynie węgiel kamienny. Długość eksploatowanych przez PEC sieci ciepłowniczych przesyłowych i rozdzielczych uległa zwiększeniu w badanym okresie¹⁸ z 177,7 km w sezonie grzewczym 2014/2015 do 228,5 km w sezonie grzewczym 2020/2021 (tj. o 28,6%), przy jednoczesnym zwiększeniu udziału sieci preizolowanych w sieciach ciepłowniczych z 54,7% w sezonie 2014/2015 do 68,8% w sezonie 2020/2021. Długość przyłączy do budynków eksploatowanych przez PEC wynosiła: w sezonie 2019/2020 – 74,4 km, a w sezonie 2020/2021 – 75,3 km (wg informacji Wiceprezes PEC, do sezonu grzewczego 2019/2020 PEC nie posiadał udokumentowanych danych dotyczących długości eksploatowanych przyłączy do budynków). W powyższym okresie zwiększeniu uległa zamawiana moc cieplna z miejskiego systemu ciepłowniczego z 308,7 MW (w sezonie 2014/2015) do 321,0 MW (w sezonie 2020/2021) oraz zużycie ciepła przez odbiorców z 1 682 150 GJ (w sezonie 2014/2015) do 1 878 771 GJ (w sezonie 2020/2021). Pomimo wzrostu długości sieci preizolowanych w sieciach ciepłowniczych ogółem, wzrosły również straty ciepła w systemie ciepłowniczym z 13,3 GJ (w sezonie 2014/2015) do 14,5 GJ (w sezonie 2020/2021). Prezes PEC wyjaśnił, że ww. wzrost strat ciepła w systemie ciepłowniczym, wynika z wydłużenia się długości eksploatowanych sieci ciepłowniczych w badanym okresie. PEC nie posiadał danych dotyczących odsetka budynków podłączonych do sieci miejskiej w stosunku do wszystkich w zasięgu tych sieci.

W 2020 r., wielkości emisji zanieczyszczeń (spośród 11 monitorowanych) wytwarzanych w źródłach ciepła eksploatowanych przez PEC¹⁹ były w przypadku sześciu zanieczyszczeń niższa od wielkości z 2015 r.. Równocześnie w przypadku pięciu zanieczyszczeń wartości z 2020 r. były wyższe od odnotowanych w 2015 r.: CO₂ o 3,4% (wzrost z 200 675 Mg do 207 564 Mg), CO o 23,5% (wzrost z 42,10 Mg do 51,99 Mg), HCL o 71,1% (wzrost z 11,75 Mg do 20,11 Mg), HF o 53,3% (wzrost z 0,92 Mg do 1,41 Mg) i Hg o 381,4% (wzrost z 0,70 kg do 3,37 kg).

(akta kontroli str. 50-58, 286-295 i 1952)

2. Zakład Energo-Mechaniczny „Łabędy” Sp. z o. o.²⁰ (Spółka córka Huty Łabędy S.A.), która wytwarzała energię cieplną w dwóch źródłach: w kotłowni zakładowej²¹ i w kotłowni lokalnej na potrzeby Szatni centralnej Huty Łabędy S.A.²² W całym kontrolowanym okresie ZEM Łabędy do produkcji ciepła używała gazu ziemnego wysokometanowego.

Spółka ta dysponowała w latach 2015-2021 (I półrocze) jedną siecią dystrybucyjną ciepła (napowietrzną) o długości 4,9 km oraz 0,4 km przyłączy, służących do dostarczania ciepła na cele c.o. do obiektów zlokalizowaną na terenie Huty Łabędy S.A., z czego jedynie 41 m było preizolowane. W badanym okresie ZEM Łabędy dostarczało ciepło do pięciu odbiorców w latach 2016-2019, trzech odbiorcom w 2020 r. i dwóm odbiorcom w I półroczu 2021 r. Odbiorcy ci ograniczali zamówioną moc z 5,5 MW w 2016 r. do 5,3 MW w I półroczu 2016 r. i zmniejszali faktyczne zużycie ciepła z 22 949 GJ (w 2016 r.) do 17 252 GJ (w 2020 r.), co spowodowało również w tym okresie zmniejszenie się strat ciepła z 4 766 GJ do 3 866 GJ.

¹⁷ W której do 2018 r. funkcjonował kocioł gazowy FAKORA o mocy 100 kW.

¹⁸ W siedmiu sezonach grzewczych: od sezonu 2014/2015 do sezonu 2020/2021.

¹⁹ W tym: SO_x o 11,4%, NO_x o 17,2%, PM 2,5 o 63,7%, PM 10 o 33,5%, pyłu całkowitego o 63,3% i Bap o 100%.

²⁰ Dalej: „ZEM Łabędy”, na podstawie koncesji: na wytwarzanie ciepła nr WCC/34/864/W/1/2/99/AS z 29 października 1999 r. ze zm. oraz na przesyłanie i dystrybucję ciepła nr PCC/858/864/W/1/2/99/AS z 29 października 1999 r. ze zm.

²¹ Wyposażonej w trzy kotły wodne opalane gazem ziemnym wysokometanowym lub awaryjnie olejem opalowym, o łącznej mocy 12,0 MW.

²² Wyposażonej w trzy kotły wodne opalane gazem ziemnym wysokometanowym, o łącznej mocy 0,27 MW.

W I półroczu 2021 r. zużycie ciepła wyniosło 13 374 GJ, przy stratach ciepła w wielkości 2 293 GJ. W latach 2015 - 2020 źródła ciepła eksploatowane przez ZEM Łabędy zmniejszały emisje zanieczyszczeń (w szczególności w zakresie emisji CO₂ z 1 259 t do 302 t), za wyjątkiem emisji SO_x, która w 2017 r. była wyższa od emisji z 2015 r. o 117,6%.

(akta kontroli str. 50, 58, 286, 299-302, 1648-1653)

3. SFW Energia Sp. z o. o.²³ (Spółka stanowiąca w 100% własność STEAG New Energies GmbH), która wytwarzała energię elektryczną i ciepłą w jednym źródle (Elektrociepłowni Gliwice o łącznej mocy cieplnej instalacji – 81,8 MW_t i mocy elektrycznej – 1,580 MW_e), za pomocą zainstalowanych pięciu kotłów: trzech kotłów parowych opalanych węglem kamiennym²⁴ i dwóch kotłów wodnych, olejowych²⁵.

Spółka ta w kontrolowanym okresie eksploatowała sieć ciepłowniczą o łącznej długości 4,2 km, z czego 2,5 km (57,8%) stanowiła sieć preizolowana, za pomocą której dostarczała ciepło do ośmiu podmiotów gospodarczych. W całym okresie objętym kontrolą SFW wytwarzała ciepło i energię elektryczną z wykorzystaniem węgla kamiennego i lekkiego oleju opałowego. Również w przypadku SFW zmniejszyła się zamówiona wielkość mocy ciepła z 59,0 MW w 2016 r. do 48,8 MW w 2021 r. oraz zużycie ciepła z 369 586 GJ w 2016 r. do 256 193 GJ w 2020 r., co spowodowało spadek wielkości przesyłowych strat ciepła w tym okresie odpowiednio z 28 822 GJ do 22 228 GJ. W I półroczu 2021 r. zużycie ciepła wyniosło 157 876 GJ, przy startach przesyłowych wynoszących 12 982 GJ. Od 2017 r. Spółka uruchomiła produkcję ciepła i energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji.

W latach 2015 - 2020 źródła ciepła eksploatowane przez SFW zmniejszały emisje zanieczyszczeń (w szczególności w zakresie emisji CO₂ z 20 472 kg do 4 561 kg), za wyjątkiem emisji HCL, która była większa w latach 2018-2019 (odpowiednio 3 544 kg i 8 503 kg) od emisji z 2015 r. (2 354 kg).

(akta kontroli str. 50, 58-59, 286, 295-299, 1654-1665)

Na terenie Gminy działały także dwie kotłownie zasilające obiekty Polskiej Grupy Górniczej Sp. z o.o. Oddział KWK Sośnica o łącznej mocy 24,1 MW²⁶ oraz 27 instalacji wytwarzających energię elektryczną ze źródeł odnawialnych²⁷.

(akta kontroli str. 484-485)

W bilansie energetycznym Miasta²⁸ zużycie paliw i nośników energii w Gliwicach w 2017 r. zwiększyło się w porównaniu do 2015 r. o 8,2% z 3 483,0 tys. MWh/rok do 3 769,5 tys. MWh/rok. Udział poszczególnych sektorów w zużyciu paliw i nośników energii w latach 2015-2017 wynosił: w przemyśle średnio 58,1%²⁹, budynkach mieszkalnych średnio 30,5%³⁰, obiektach handlowo-usługowych średnio 9,4%³¹,

²³ Zwane dalej: „SFW”, na podstawie koncesji: na wytwarzanie ciepła nr WCC/1211/1528/W/OKA/2010/AM z 18 sierpnia 2010 ze zm. oraz na przesyłanie i dystrybucję ciepła nr PCC/1178/1528/W/OKA/2010/AM z 18 sierpnia 2010 ze zm.

²⁴ Typu: ORm-26, OR-35 i OR-16N o mocy wprowadzonej w paliwie: od 14,8 MW do 27,4 MW.

²⁵ O mocy wprowadzonej w paliwie każdy po 9,3 MW

²⁶ Kotły o mocy: 9,6 MW i 14,5 MW.

²⁷ Wg danych zawartych w aktualizacji Planu gospodarki niskoemisyjnej dla miasta Gliwice ze stycznia 2019 r. były to instalacje pozyskujące energię elektryczną z: biogazu z oczyszczalni ścieków o mocy 0,551 MW, biogazu ze składowiska odpadów o mocy 0,365 MW, promieniowania słonecznego – 23 instalacji o łącznej mocy 2,2 MW oraz dwóch elektrowni wodnych przepływowych o łącznej mocy 0,462 MW.

²⁸ Będącym elementem aktualizacji założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla miasta Gliwice, przyjętej przez Radę Miasta Gliwice uchwała Nr IV/76/2019 z 28 marca 2019 r.

²⁹ Odpowiednio: 1 990,6 tys. MWh/rok w 2015 r., 2 106,7 tys. MWh/rok w 2016 r. i 2 223,8 tys. MWh/rok w 2017 r.

³⁰ Odpowiednio: 1 085,5 tys. MWh/rok w 2015 r., 1 107,4 tys. MWh/rok w 2016 r. i 1 119,4 tys. MWh/rok w 2017 r.

³¹ Odpowiednio: 327,7 tys. MWh/rok w 2015 r., 339,4 tys. MWh/rok w 2016 r. i 359,4 tys. MWh/rok w 2017 r.

objektach użyteczności publicznej średnio 1,8%³² oraz oświetleniu ulicznym średnio 0,3%³³. W 2017 r. w poszczególnych sektorach największy udział w zużyciu paliw i nośników energii miały: energia elektryczna³⁴, ciepło sieciowe³⁵, gaz ziemny³⁶ i węgiel kamienny³⁷. Pozostałe nośniki energii (olej opałowy, gaz LPG, biomasa) stanowiły od 0,4 do 5,5%³⁸ zużywanych w 2017 r. w Mieście nośników energii.

Według wyjaśnień Naczelnik Wydziału Środowiska Urzędu, dane dot. zużycia poszczególnych nośników energii na terenie Miasta za lata 2018-2020 będą znane po zakończeniu prac nad *Założeniami do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Miasta Gliwice z perspektywą do 2040 roku*.

W *Programie Ograniczenia Niskiej Emisji dla miasta Gliwice*³⁹ zinwentaryzowano (na podstawie ankiet⁴⁰) łącznie 15 243 źródeł niskiej emisji w 21 osiedlach Miasta. Na podstawie tej inwentaryzacji zdiagnozowano udział poszczególnych typów ogrzewania w każdym z osiedli oraz oszacowano udział emisji łącznej oraz wpływ na stan powietrza poszczególnych osiedli. W poszczególnych osiedlach udział ogrzewania węglem⁴¹ wynosił od 17,5% (na Osiedlu Stare Gliwice) do 91,2% (na Osiedlu Sośnica), w tym na czterech osiedlach mieszkaniowych (na obszarze których nie było podłączenia do sieci ciepłowniczej) był wyższy niż 80%⁴². Najmniejszy udział w ogrzewaniu węglowym miały osiedla na których dominowało ogrzewanie gazowe⁴³ lub z sieci ciepłowniczej⁴⁴. Według przeprowadzonej analizy (uwzględniającej gęstość zabudowy oraz odległość osiedli od stacji pomiarowej i kierunki przeważających wiatrów), największy negatywny wpływ na stan powietrza na terenie Miasta miały źródła niskiej emisji na osiedlach Ostropa i Bojków (ponad 10% udziału w niskiej emisji) oraz Sośnica i Łabędy (odpowiednio: 8,6% i 7,6%).

Prezes PEC wyjaśnił, że z ww. siedmiu osiedli, w przypadku czterech (Czechowice, Brzezinka, Ostropa i Bojków) brak jest miejskiej sieci ciepłowniczej i w związku z brakiem zainteresowania mieszkańców nie są planowane inwestycje podłączenia ich do takiej sieci, w przypadku dwóch osiedli (Sośnica i Łabędy) trwa proces rozbudowy istniejących na ich terenie sieci ciepłowniczych, a w przypadku Osiedla Wilcze Gardło – istnieje lokalne, gazowe źródło ciepła i brak jest planów podłączenia tego terenu do sieci miejskiej.

(akta kontroli str. 341-345, 586-612, 1144-1145 i 1952)

³² Odpowiednio: 68,8 tys. MWh/rok w 2015 r., 68,3 tys. MWh/rok w 2016 r. i 57,4 tys. MWh/rok w 2017 r.

³³ Odpowiednio: 10,6 tys. MWh/rok w 2015 r., 9,1 tys. MWh/rok w 2016 r. i 9,5 tys. MWh/rok w 2017 r.

³⁴ W przemyśle 58,3%, obiektach handlowo – usługowych 37%, obiektach użyteczności publicznej 19,9% i obiektach mieszkalnych 13,2%. W oświetleniu ulic 100%.

³⁵ W obiektach użyteczności publicznej 68,2%, obiektach handlowo-usługowych 32,9%, budynkach mieszkalnych 30,2% oraz zakładach przemysłowych 8,1%.

³⁶ W zakładach przemysłowych 32,3%, w budynkach mieszkalnych 26,3%, obiektach handlowo-usługowych 20,9% i obiektach użyteczności publicznej 9,9%.

³⁷ Najwięcej w budynkach mieszkalnych – 23,2%, w obiektach handlowo-usługowych 4,4%, w zakładach przemysłowych 1,3% i obiektach użyteczności publicznej 0,1%.

³⁸ Biomasa w budynkach mieszkalnych.

³⁹ Przyjętym przez Radę Miasta Gliwice uchwałą Nr X/236/2015 z 8 października 2015 r.

⁴⁰ Przeprowadzonych w okresie 15 lipca – 12 grudnia 2014 r. z wyłączeniem budynków i lokali podłączonych do sieci ciepłowniczej, obejmujących dane dotyczące: sposobu ogrzewania, stosowanych paliw, zużycia paliw, danych powierzchniowo – kubaturowych, roku budowy budynku i wieku instalacji grzewczej

⁴¹ Jako jedynym źródłem lub jako źródło mieszane z innymi typami ogrzewania.

⁴² Osiedla: Sośnica, Wilcze Gardło, Czechowice i Brzezinka.

⁴³ Osiedla: Żerniki, Stare Gliwice i Wójtowa Wieś, w których ogrzewanie gazowe stanowiło odpowiednio: 58%, 63% i 55% źródeł ogrzewania w zinwentaryzowanych lokalach.

⁴⁴ Osiedla: Kopernika oraz Żwirki i Wigury, w których (wg danych PEC) ogrzewanie z sieci ciepłej stanowiło odpowiednio 56% i 57% źródeł ogrzewania w zinwentaryzowanych lokalach.

W okresie objętym kontrolą ulegał systematycznej poprawie stan jakości powietrza w zakresie monitorowanym przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska⁴⁵ w zakresie:

- średniorocznego stężenia pyłu zawieszonego PM 10 z poziomu 46,7 µg/m³ w 2015 r. do 27,5 µg/m³ w 2020 r. (przy dopuszczalnym poziomie 40 µg/m³)⁴⁶ oraz liczby przekroczeń dopuszczalnego stężenia 24 h PM 10 z 110 razy w 2015 r. do 25 razy w 2020 r. (przy dopuszczalnej ilości 35 przekroczeń w roku)⁴⁷,
- średniorocznego stężenia pyłu zawieszonego PM 2,5 z poziomu 30,6 µg/m³ w 2015 r. do 22,1 µg/m³ w 2020 r.⁴⁸ (w latach 2015-2018 i w 2020 r. stężenie to przekraczało dopuszczalny poziom, który wynosił: 25 µg/m³ w latach 2015-2019 i 20 µg/m³ w 2020 r.),
- średniorocznego stężenia NO₂ i NO_x z poziomu odpowiednio 24,2 µg/m³ i 40,2 µg/m³ w 2015 r. do poziomu odpowiednio 20,6 µg/m³ i 33,5 µg/m³ w 2019 r. (w Urzędzie oraz w bazie danych GIOS brak jest danych za 2020 r.); w latach 2015-2020 nie wystąpiły przypadki przekroczenia godzinnego stężenia 200 µg/m³ NO₂.

W przypadku pozostałych zanieczyszczeń powietrza (SO₂, CO, B(a)P, C₆H₆, As, Cd, Ni), w Urzędzie oraz w bazie danych GIOS brak jest danych o wartościach stężeń za kontrolowane lata.

Na stan powietrza w Mieście, wg informacji Urzędu, wpływa przede wszystkim emisja zanieczyszczeń z gospodarstw domowych opalanych paliwami stałymi, ruch drogowy oraz zanieczyszczenia pochodzące z przemysłu.

(akta kontroli str. 1145-1146 i 1153)

1.2. System ciepłowniczy Miasta w kontrolowanym okresie nie był efektywny energetycznie w rozumieniu art. 7b ust. 4 Prawa energetycznego, a wg wyjaśnień Zarządu PEC, przyczynami niezrealizowania w okresie objętym kontrolą zadania budowy wysokosprawnej kogeneracji były: zmiana koncepcji technicznej tej inwestycji, brak decyzji środowiskowej na jej realizację (w tym w związku ze spowolnieniem procesów decyzyjnych wynikającym z pandemii COVID-19). Jak wynika ze złożonych przez Zarząd PEC wyjaśnień, pierwotne zadanie (zgłoszona przez PEC do PGN z 2015 r.) obejmowało budowę wysokosprawnej kogeneracji węglowej⁴⁹ w miejsce planowanego do likwidacji kotła nr 2 w kotłowni WP-70. W wyniku podjętych w latach 2015-2016 przez PEC działań, do *Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2016-2022* została wpisana możliwość budowy wysokosprawnej kogeneracji z wykorzystaniem paliw alternatywnych (odpadów niosących potencjał energetyczny w ilości 30 000 Mg/rok)⁵⁰, co zdaniem Zarządu PEC było wariantem korzystniejszym technicznie, technologicznie i ekonomicznie od wariantu węglowego. Powyższa zmiana koncepcji technicznej spowodowała podniesieniem wartości tego zadania (z 70 000,0 tys. zł planowanych w PGN z 2015 r. do 200 000,0 tys. zł w PGN z 2019 r.), podjęciem decyzji o zmianie

⁴⁵ Wg raportów stacji Państwowego Monitoringu Środowiska zlokalizowanej w Gliwicach przy ul. Mewy (stacja pomiaru tła) oraz pomiarów stacji pomiarowych położonych w obrębie Aglomeracji Górnośląskiej dalej: „GIOŚ”.

⁴⁶ Średnioroczne stężenie PM 10 w kontrolowanych latach wynosiło odpowiednio: 46,7 µg/m³ w 2015 r., 46,1 µg/m³ w 2016 r., 44,1 µg/m³ w 2017 r., 40,0 µg/m³ w 2018 r., 33,3 µg/m³ w 2019 r. i 27,5 µg/m³ w 2020 r.

⁴⁷ Liczba dni z przekroczeniem stężenia 50 µg/m³ w latach 2015-2020 wynosiła odpowiednio: 110, 104, 84, 92, 59 i 25 razy.

⁴⁸ Średnioroczne stężenie PM 2,5 w kontrolowanych latach wynosiło odpowiednio: 30,6 µg/m³ w 2015 r., 32,3 µg/m³ w 2016 r., 30,7 µg/m³ w 2017 r., 32,9 µg/m³ w 2018 r., 24,0 µg/m³ w 2019 r. i 22,1 µg/m³ w 2020 r.

⁴⁹ Wykorzystującej kocioł parowy OR50-N o wydajności 50 t/h o mocy cieplnej 27,6 MWt i mocy elektrycznej 10,45 MWe.

⁵⁰ Z zastosowaniem kotła fluidalnego wielopaliwowego.

lokalizacji tego zadania⁵¹ oraz kapitalnym remoncie planowanego do likwidacji kotła nr 2 w kotłowni WP-70 (celem utrzymania mocy produkcyjnej PEC). Opracowana przez PEC nowa koncepcja techniczna budowy wysokosprawnej kogeneracji wraz z dokumentacją środowiskową, stanowiła wg wyjaśnień Zarządu PEC podstawę do: złożenia dokumentów o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach⁵², podjęcie negocjacji z EBI o współfinansowanie zadania⁵³ oraz wystąpienia do Marszałka Województwa Śląskiego o aktualizację Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami⁵⁴, celem uwzględnienia w nim PEC z ilością 80 000 Mg/rok odpadów komunalnych do spalania. Jednakże - zdaniem Zarządu PEC – w wyniku trwającej od marca 2020 r. pandemii oraz trwających w Ministerstwie Klimatu i Środowiska prac nad nowelizacją ustawy z 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁵⁵ (regulującej rozwiązanie kwestii wykorzystywania odpadów na cele energetyczne, bez funkcjonowania tzw. listy ministerialnej instalacji uprawnionych do spalania frakcji odpadowej) brak było możliwości uzyskania decyzji pozwalających na realizację tego zadania do końca 2020 r.

Według złożonych przez Zarząd PEC wyjaśnień, dopiero nowelizacja ustawy o utrzymaniu czystości i porządku z 17 grudnia 2020 r.⁵⁶, w której odstąpiono od wydawania przez Ministerstwo Klimatu listy podmiotów mogących spalać odpady w instalacjach ITPO i cedujących to na poziom WPGO, umożliwiło PEC aktualizację dokumentacji technicznej, ekonomicznej i środowiskowej tego zadania oraz rozpoczęcie starań o wydanie nowej decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

W swoich wyjaśnieniach Zarząd PEC wskazał jednocześnie, że otrzymał informację z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego o aktualizacji WPGO, celem jego uchwalenia na koniec 2022 r. oraz o rezygnacji przez EBI z możliwości kredytowania zadania (m. in. ze względu na zmianę od 2021 r. polityki UE w tym zakresie).

(akta kontroli str. 1333-1335 i 1666-1680)

Miasto w posiadanych opracowaniach planistycznych i programowych (opisanych poniżej) dokonało analizy szans i zagrożeń w zakresie przekształcenia istniejącego na terenie Miasta systemu ciepłowniczego w kierunku efektywnego systemu.

W programach ochrony środowiska dla miasta Gliwice na lata 2016-2020⁵⁷ i na lata 2021-2024 (z perspektywą do 2028 r.)⁵⁸ określono m.in. cele strategiczne i cele szczegółowe oraz kierunki działań oraz plan operacyjny przedsięwzięć w zakresie gospodarki niskoemisyjnej.

W POŚ z 2016 r. w odniesieniu do gospodarki niskoemisyjnej wskazano cztery cele strategiczne, w tym: „zwiększenie efektywności wykorzystania/wytwarzania energii oraz wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii” i sześć celów szczegółowych: (1) realizacja idei wzorcowej roli sektora publicznego poprzez promowanie i wdrażanie działań z zakresu efektywności energetycznej, (2) zwiększenie efektywności wykorzystania energii i paliw w budynkach z uwzględnieniem aspektów remontów budynków oraz utylizacji azbestu, (3) zwiększenie świadomości

⁵¹ Na nieruchomości o pow. 3,86 ha przylegającej do terenu ciepłowni w Gliwicach, która 9 kwietnia 2019 r. została jako aport przekazana do PEC przez Prezydenta Gliwic.

⁵² Wniosek po uzupełnieniach złożony 28 maja 2020 r.

⁵³ Wstępna zgoda EBI na partycypację w kosztach 50% nakładów inwestycyjnych.

⁵⁴ Zwanego dalej: „WPGO”.

⁵⁵ Dz. U. z 2018 r., poz. 1454, ze zm., zwana dalej: „ustawą o utrzymaniu czystości i porządku”.

⁵⁶ Dz. U. z 2020 r., poz. 2361.

⁵⁷ Uchwalonym przez Radę Miejską w Gliwicach uchwała Nr XXI/547/2016 z 15 grudnia 2016 r., zwanego dalej „POŚ z 2016 r.”

⁵⁸ Przyjętym przez Radę Miejską w Gliwicach uchwała Nr XXIV/505/2021 z 25 marca 2021 r., zwanego dalej: „POŚ z 2021 r.”.

wśród mieszkańców dotyczącej ich wpływu na lokalną gospodarkę ekoenergetyczną oraz jakość powietrza, (4) postrzeganie przez mieszkańców sieciowych nośników energii jako przyjaznych, (5) wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie miasta, (6) promocja i wdrażanie idei budownictwa energooszczędnego. W kierunkach działań do 2020 r. w zakresie realizacji racjonalnej gospodarki energetycznej wskazano osiem kierunków, w tym: (1) racjonalne oszczędzanie energii, (2) ograniczanie zużycie nieodnawialnych źródeł energii na rzecz źródeł odnawialnych (3) wprowadzanie mechanizmów finansowych wspierających działania zmierzające do redukcji emisji gazów cieplarnianych.

W planie operacyjnym realizacji przedsięwzięć na lata 2016-2020 objętych POŚ z 2016 r., spośród 90 działań własnych Miasta i działań monitorowanych dotyczących ochrony powietrza atmosferycznego, zaplanowano dziewięć zadań dotyczących przekształcenia i rozwoju systemu energetycznego w efektywny, w tym: (1) wdrożenie programu ograniczenia niskiej emisji dla Miasta, (2) wprowadzenie monitoringu zużycia paliwa i nośników energii w budynkach użyteczności publicznej, (3) termomodernizacja i modernizacja 10 budynków użyteczności publicznej, (4) modernizacja zasilania energetycznego Urzędu, (5) termomodernizacja budynków mieszkaniowych Gminy, (6) aktualizacja *Planu gospodarki niskoemisyjnej dla miasta Gliwice i Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną oraz paliwo gazowe dla miasta Gliwice*, (7) budowa wysokosprawnej kogeneracji przez PEC, (8) rozbudowa i modernizacja sieci infrastruktury ciepłowniczej przez PEC i (9) budowa instalacji odsiarczania i odazotowania przez PEC. W POŚ z 2016 określono wskaźniki celów POŚ (ze wskazaniem dla ich części wartości wskaźnika i dla wszystkich źródła pozyskiwania danych) m.in.: zmianę stężeń średniorocznych pyłu PM10 na stanowisku pomiarowym w Gliwicach⁵⁹, zmniejszenie emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych⁶⁰, liczbę budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej podłączonych do sieciowych nośników ciepła⁶¹, sprzedaż energii cieplnej w przeliczeniu na kubaturę budynków ogrzewanych centralnie⁶². W dokumencie tym wskazano również przewidywany, szacunkowy efekt ekologiczny wielkości redukcji wielkości emisji zanieczyszczeń pochodzących ze spalania węgla⁶³ (PM10 o 436,03 Mg/rok, PM2,5 o 274,46 Mg/rok, B(a)P o 0,26 Mg/rok, SO₂ o 867,45 Mg/rok i NO_x o 213,66 Mg/rok).

NIK zauważa, że w POŚ z 2016 r. nie wskazano oczekiwanych wartości wskaźników celów ani oczekiwanej daty ich osiągnięcia.

W POŚ z 2021 r. m.in. dokonano analizy SWOT w zakresie klimatu i jakości powietrza, w tym gospodarki niskoemisyjnej oraz wskazano cele tego programu, kierunki interwencji, zadania, podmioty odpowiedzialne za ich realizację, ryzyka i wskaźniki rezultatów. W zakresie przekształcenia istniejącego systemu ciepłowniczego POŚ z 2021 r. przewidywał: budowę wysokosprawnej kogeneracji przez PEC, rozbudowę i modernizację sieci infrastruktury ciepłowniczej przez PEC, monitoring zużycia paliwa i nośników energii oraz ograniczenie niskiej emisji w budynkach użyteczności publicznej.

(akta kontroli str. 458-560)

⁵⁹ Zmniejszenie o 8% w stosunku do roku poprzedniego – wg danych podanych przez WIOŚ w *Rocznej ocenie jakości powietrza*.

⁶⁰ Odpowiednio o 436 202 Mg/rok i 212 Mg/rok – wg danych GUS.

⁶¹ Nie określając tego wskaźnika i podając źródło danych w następnym PGN (po 2018 r.).

⁶² 98,34 GJ - wg danych GUS.

⁶³ Ograniczenia emisji urządzeń o mocy do 1MW, osiągnięty poprzez: wymianę urządzeń wykorzystujących paliwa stałe, wymianę urządzeń niskosprawnych zasilanych innymi paliwami, termomodernizację budynków.

W Programie Ograniczenia Niskiej Emisji dla miasta Gliwice⁶⁴ dokonano analizy stanu jakości powietrza⁶⁵, przeprowadzono inwentaryzację źródeł niskiej emisji (poprzez badania ankietowe z wyłączeniem odbiorców energii z sieci ciepłej) oraz dokonano analizy koncepcji dwóch projektów Zerowej emisji z przedmieścia oraz Redukcji emisji niskiej w Gliwicach. Ponadto w PONE: przeprowadzono obliczenia efektu ekologicznego uzyskanego w wyniku jego realizacji, przedstawiono zestawienie nakładów inwestycyjnych na realizację obu ww. projektów, w tym niezbędnych nakładów celem uzyskania zakładanego efektu ekologicznego oraz wskazano zasady monitoringu procesu realizacji tego programu.

(akta kontroli str. 561-654)

Analizę szans i zagrożeń w zakresie przekształcenia istniejącego na terenie Miasta systemu ciepłowniczego w kierunku efektywnego systemu takie dokonano również w przyjętej przez Miasto⁶⁶ do realizacji Planie gospodarki niskoemisyjnej⁶⁷, w którym przeprowadzono inwentaryzację emisji CO₂ związaną z wykorzystaniem energii na terenie Miasta⁶⁸ oraz przedstawiono stan istniejącego w zakresie racjonalnej gospodarki energetycznej. W opracowaniu tym wyznaczono cele strategiczne i szczegółowe w odniesieniu do gospodarki niskoemisyjnej wraz z redukcją emisji możliwą do osiągnięcia w roku 2020 oraz wyznaczono poszczególne działa pozwalając na osiągnięcie zakładanych celów oraz ich efekty środowiskowe i społeczne. W PGN zaproponowano również system monitoringu efektów wdrażania przedsięwzięć oraz dokonano analizy SWOT (mocnych i słabych stron Miasta oraz szans i zagrożeń mogących mieć wpływ na realizację zadań).

W ww. analizie SWOT:

- a) jako mocne strony (spośród wymienionych 13) wskazano m.in.: planowane inwestycje Miasta w zakresie efektywności energetycznej i wykorzystania OZE skierowane bezpośrednio do mieszkańców, rozwiniętą infrastrukturą techniczną związaną z zaopatrzeniem odbiorców w energię elektryczną, ciepło sieciowe oraz gaz sieciowy oraz dobrą komunikację pomiędzy Urzędem a przedsiębiorstwami energetycznymi w szczególności z PEC,
- b) jako szanse (spośród wymienionych 10) wykazano m.in.: wzrastające koszty energii zwiększające opłacalność działań zmniejszającej jej zużycie oraz możliwość wsparcia ze strony krajowych i unijnych inwestycji związanych z wykorzystaniem OZE, termomodernizacją i ograniczeniem emisji,
- c) jako słabe strony (spośród wymienionych dziewięciu) wskazano m.in.: brak systemowego zarządzania energią w budynkach użyteczności publicznej, brak szczegółowych informacji na temat nośników innych niż sieciowe używanych na terenie Miasta, brak pełnej inwentaryzacji potencjału zwiększenia efektywności energetycznej na terenie Miasta oraz brak potencjału zastosowania części OZE (elektrownie wiatrowe i wodne),
- d) jako zagrożenia (spośród wymienionych siedmiu) wskazano m.in.: podejmowanie przez mieszkańców decyzje o modernizacji źródeł ciepła w oparciu o konwencjonalne technologie węglowe (jako najtańsze pod względem kosztów inwestycyjnych i eksploatacyjnych), zmniejszenie

⁶⁴ Przyjętym przez Radę Miasta Gliwice uchwałą Nr X/236/2015 z 8 października 2015 r., zwanym dalej: „PONE”.

⁶⁵ W aktualizacji PONE w latach 2014-2017.

⁶⁶ Uchwałą Rady Miasta Nr V/81/2015 z 26 marca 2015 r. (Dalej: „PGN z 2015 r.”), zmieniony i przyjęty w nowej postaci uchwałami: Nr XIV/357/2016 z 17 marca 2016 r. (Dalej: „PGN z 2016 r.”) i Nr III/47/2019 z 7 lutego 2019 r. (Dalej: PGN z 2019 r.”).

⁶⁷ Zwanego dalej: „PGN”.

⁶⁸ W Planie gospodarki niskoemisyjnej z 2015 r. za lata 2010-2014. W Planie gospodarki niskoemisyjnej z 2016 r. za 2013 r., a w Planie gospodarki niskoemisyjnej z 2019 r. za lata 2013-2017.

zainteresowania OZE ze względu na wysoki koszt inwestycyjny oraz czasochłonne i skomplikowane procedury pozyskiwania środków zewnętrznych.

W opracowaniu PGN oraz jego aktualizacji wykorzystano postanowienia: aktualizacji założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na obszarze miasta Gliwice z 2015 r., *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Gliwice*⁶⁹, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, *Strategii zintegrowanego i zrównoważonego rozwoju miasta Gliwice do roku 2022*⁷⁰ oraz POŚ z 2016 r.

(akta kontroli str. 655-1142)

1.3. W 2019 r. w ramach aktualizacji planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla miasta Gliwice⁷¹ sporządzono ogólną analizę wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w skojarzeniu (kogeneracji) oraz możliwości stosowania środków poprawy efektywności energetycznej. W dokumencie tym przedstawiono m.in.: korzyści z zastosowania kogeneracji (w tym korzyści eksploatacyjne, finansowe, środowiskowe i prawne), zastosowania układów kogeneracyjnych, etapy analizy opłacalności oraz czynniki (mikroekonomiczne i makroekonomiczne) takiej inwestycji. W dokumencie tym wskazano również na przedsięwzięcia racjonalizujące użytkowanie ciepła, energii elektrycznej i paliwa gazowego, wskazując realizowane w Mieście 35 działań zdefiniowanych w *Planie gospodarki niskoemisyjnej dla miasta Gliwice*.

W powyższej analizie nie dokonano - czego wymagał art. 18 ust. 1 pkt 5 Prawa energetycznego - oceny potencjału wywarzania na obszarze Miasta energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji

(akta kontroli str. 378-394)

1.4. Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na obszarze miasta Gliwice⁷², uchwalone zostały przez Radę Miasta Gliwice w dniu 12 lipca 2001 r.⁷³ i zaktualizowane w dniach: 17 listopada 2011 r.⁷⁴, 26 marca 2015 r.⁷⁵ i 28 marca 2019 r.⁷⁶

(akta kontroli str. 3-14 i 237-241)

W dniu 30 września 2021 r. Gmina zawarła umowę⁷⁷ na wykonanie kolejnej aktualizacji założeń do planu zaopatrzenia w ciepło (z perspektywą do 2040 r.), wraz z opracowaniem raportów z wykonania *Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Miasta Gliwice za lata 2018-2020* i z *Programu ochrony środowiska dla Miasta Gliwice za lata 2019-2020*.

(akta kontroli str. 1794)

1.5. W obu ww. aktualizacjach założeń do planu zaopatrzenia w ciepło (z 2015 r. i z 2019 r.):

- dokonano oceny stanu zapotrzebowania Miasta (bilans Miasta) w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe⁷⁸ oraz przewidywanych zmian

⁶⁹ Przyjęte przez Radę Miejską w Gliwicach uchwałą Nr XXXI/956/2009 z 17 grudnia 2009 r., dalej: „SUiKZ”.

⁷⁰ Przyjętą przez Radę Miejską w Gliwicach uchwałą Nr XLII/880/2014 z 20 marca 2014 r. i zmienioną uchwałą Nr XXXI/704/2017 z 19.10.2017 r., zwana dalej: „Strategią rozwoju”.

⁷¹ Przyjętej uchwałą Rady Miasta Gliwice Nr IV/76/2019 z 28 marca 2019 r.

⁷² Dalej: „Założeniami do planu zaopatrzenia w ciepło”.

⁷³ Uchwałą Nr XXX/672/2001.

⁷⁴ Uchwałą Nr XIII/260/2011.

⁷⁵ Uchwałą Nr VI/79/2015, zwaną dalej „Aktualizacją z 2015 r.”

⁷⁶ Uchwałą Nr IV/76/2019, zwaną dalej: „Aktualizacją z 2019 r.”

⁷⁷ Z Fundacją na rzecz Efektywnego Wykorzystania Energii z Katowic, tj. z wykonawcą Aktualizacji z 2015 r.

⁷⁸ W tym poprzez: opis systemów energetycznych Miasta, polityki energetycznej Miasta, ogólnych celów gospodarki energetycznej Miasta oraz omówienia istniejących systemów (ciepłowniczego, gazowego i elektroenergetycznego) z przedstawieniem bilansu energetycznego Miasta w latach 2013-2017.

zapotrzebowania na ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe do 2030 r.⁷⁹,

- przedstawiono możliwości wykorzystania istniejących nadwyżek i lokalnych zasobów paliw, energii elektrycznej oraz ciepła⁸⁰,
- zaproponowano przedsięwzięcia racjonalizujące użytkowanie paliw i energii⁸¹,
- wskazano możliwości stosowania środków poprawy efektywności energetycznej,
- zaproponowano system monitoringu⁸²,
- określono lokalną politykę energetyczną Miasta i zakresy współpracy między gminami.

(akta kontroli str. 10-416)

W przyjętych na lata 2016-2021 aktualizacjach założeń do planów zaopatrzenia w ciepło uwzględniono wszystkie wymogi określone w art. 19 ust. 3 Prawa energetycznego dla tych dokumentów. W szczególności w opracowaniach tych przedstawiono:

1) Przedsięwzięcia racjonalizujące użytkowanie ciepła (art. 19 ust. 3 pkt 2 Prawa energetycznego):

- w Aktualizacji z 2015 r. jako priorytetowe wskazano termomodernizację obiektów użyteczności publicznej⁸³ i budynków mieszkaniowych oraz wprowadzenie monitoringu energetycznego obiektów użyteczności publicznej⁸⁴ oraz wskazano działania w zakresie poprawy sprawności źródeł ciepła oraz działania w zakresie racjonalizacji użytkowania energii elektrycznej,

- w Aktualizacji z 2019 r. wskazano osiem działań (w tym m.in.: dążenie do likwidacji indywidualnego ogrzewania węglowego, poprzez rozbudowę systemu ciepłowniczego i gazowego, kontynuowanie przedsięwzięć związanych ze zwiększeniem efektywności wykorzystania ciepła w obiektach użyteczności publicznej, wydawanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu uwzględniających proekologiczną i energooszczędną politykę państwa, przechodzenie na energooszczędne źródła światła w obiektach użyteczności publicznej oraz oświetleniu ulic. W opracowaniu tym wskazano osiem celów i 35 działań szczegółowych (określonych w Planie gospodarki niskoemisyjnej dla Miasta, których realizacja spowoduje roczną redukcję emisji dwutlenku węgla o 134 593 MgCO₂/rok i ograniczenie zużycia nośników energii na terenie Miasta o ok 330,45 GWh/rok.

(akta kontroli str. 157-183 i 386-394)

2) Możliwości wykorzystania istniejących nadwyżek paliw, w tym ciepła użytkowego wytwarzanego w instalacjach odnawialnego źródła energii, ciepła użytkowego wytwarzanego w kogeneracji oraz zagospodarowania ciepła odpadowego

⁷⁹ Wg trzech przyjętych scenariuszy rozwoju: aktywnego, umiarkowanego i pasywnego.

⁸⁰ Omawiające sposoby wykorzystania energii: wiatru, geotermalnej, spadku wody, słonecznej, z biomasy i z biogazu oraz możliwości zagospodarowania ciepła odpadowego z instalacji przemysłowych i wytwarzania energii elektrycznej i ciepła użytkowego w kogeneracji.

⁸¹ W trzech grupach: użyteczności publicznej, mieszkalnictwa, handlu i usług oraz przemysłu.

⁸² Określając: cel i zakres monitorowania, rezultaty i harmonogram działań oraz partnerów.

⁸³ Dokonując analizy stanu tych obiektów (łącznie 102 obiekty) i dzieląc je na cztery grupy od G1 o najwyższym priorytecie działań (do których zakwalifikowano 25 obiektów) do grupy 4 w której wymagane były działania bezinwestycyjne (do której zaliczono 11 obiektów).

⁸⁴ Co wg tego opracowania miało potencjał oszczędności energii dla budynków użyteczności publicznej w wielkości około 46 795 GJ/rok (32% zużycia energii w tej grupie obiektów), a w przypadku wielorodzinnych budynków mieszkaniowych mogło przynieść zmniejszenie emisji dwutlenku węgla o około 20,0 Mg/rok.

w instalacjach przemysłowych (art. 19 ust. 3 pkt 3 Prawa energetycznego). W szczególności w Aktualizacji z 2015 r. możliwość wykorzystania: energii słonecznej (wskazując opłacalność wykorzystywania kolektorów słonecznych do uzyskiwania c.w.u. w obiektach o dużym zapotrzebowaniu), energii z biogazu (z prowadzonego składowiska odpadów komunalnych w Gliwicach) oraz wytwarzania energii elektrycznej i ciepła użytkowego w kogeneracji w PEC.

NIK zauważa, że w Aktualizacji z 2019 r. nie wskazano takich możliwości, lecz jedynie opisano zasady korzystania z odnawialnych źródeł (z ich analizą dla obszarów Polski i Województwa Śląskiego).

(akta kontroli str. 109-139 i 362-380)

3) Możliwości stosowania środków poprawy efektywności energetycznej (art. 19 ust. 3 pkt 3a Prawa energetycznego). W Aktualizacji z 2015 r. przeprowadzono analizę oszczędności energii w wyniku zastosowania termomodernizacji w budynkach użyteczności publicznej oraz analizę potencjału oszczędności energii po zastosowaniu termomodernizacji i wskazano na oszczędności w wielkości około 32% aktualnie zużywanej energii. W dokumencie tym wskazano następujące zadania Gminy w tym zakresie:

- w zakresie zaopatrzenia w ciepło budownictwa m.in.: eliminowanie źródeł niskiej emisji, realizację przedsięwzięć termomodernizacyjnych oraz modernizacja budynków jednorodzinnych z zastosowaniem gruntowych pomp ciepła,

- w zakresie działań racjonalizacji użytkowania ciepła i energii elektrycznej w obiektach należących do Miasta, budynkach mieszkalnych i innych budynkach należących do podmiotów gospodarczych m.in.: termomodernizacją budynków należących do Miasta, modernizacją źródeł ciepła z wykorzystaniem zewnętrznych środków finansowych oraz montaż zaworów termostatycznych i automatyki w kotłowniach zasilających budynki użyteczności publicznej,

- w zakresie rozwoju energetyki odnawialnej m.in. zastosowanie: kolektorów słonecznych w budynkach zarządzanych przez Urząd, pomp ciepła czy układów wentylacji mechanicznej współpracującymi z gruntowymi wymiennikami ciepła oraz ogniw fotowoltaicznych na dachach budynków użyteczności publicznej, mieszkalnych, usługowych i handlowych.

W Aktualizacji z 2019 r. w rozdziale dotyczącym możliwości stosowania środków poprawy energetycznej w rozumieniu art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej⁸⁵ (art. 19 ust. 3 pkt 3a Prawa energetycznego⁸⁶) wskazano na programy z *Krajowego Planu Działań dotyczący efektywności energetycznej dla Polski 2017*, w ramach których przeznaczone są środki na poprawę efektywności energetycznej.

NIK zauważa, że w aktualizacji tej (w przeciwieństwie do Aktualizacji z 2015 r.) nie przeprowadzono jednak analizy oszczędności energii w wyniku zastosowania termomodernizacji w budynkach użyteczności publicznej oraz nie przeprowadzono analizy potencjału oszczędności energii po zastosowaniu termomodernizacji.

(akta kontroli str. 381-385)

1.6. W strategicznych programach Miasta uwzględniono cele i zadania związane z transformacją systemu ciepłowniczego.

W SUIKZ określono w zakresie rozwoju energetyki ciepłej:

a) cele: dostosowanie źródeł energii do wymagań ochrony środowiska, zapewnienie właściwych parametrów jakościowych dostaw energii cieplnej, poprawy

⁸⁵ Dz.U. z 2021 r., poz. 2166, dalej: „ustawa o efektywności energetycznej”.

⁸⁶ Przepis wszedł w życie z dniem 1 października 2016 r.

niezawodności, budowa, przebudowa i rozbudowa sieci ciepłej, likwidacja lokalnych kotłowni lub ich modernizacja, podłączenie nieruchomości z terenu Miasta do miejskiej sieci ciepłowniczej oraz wykorzystanie OZE jako czynników wspomagających podstawowe nośniki energii,

b) kierunki rozwoju i działań: rozbudowę sieci przesyłowych i rozdzielczych dla zasilenia projektowanego budownictwa mieszkaniowego, usługowego i usługowo-produkcyjnego oraz dla zasilenia istniejących odbiorców wykorzystujących gaz dla potrzeb grzewczych oraz rozbudowa sieci ciepłowniczej, budowa niskoemisyjnych źródeł ciepła. W SUIKZ ustalono również, że na terenie Miasta w rejonach, gdzie istnieje miejska sieć ciepłownicza lub planowana jest jej rozbudowa należy maksymalnie wykorzystać ciepło sieciowe, a istniejące rezerwy w źródłach ciepła i systemie przesyłowym mogą zaspokoić potrzeby rozwojowe dla wszystkich wariantów inwestorów (zakładając rozbudowę i modernizację „Ciepłowni Gliwice”⁸⁷ oraz innych źródeł przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska). Jako priorytet ustalono zastępowanie ciepłem sieciowym kotłowni lokalnych na paliwa stałe i ogrzewania piecowego oraz podejmowanie przedsięwzięć oszczędnościowych, realnie zmniejszających zużycie ciepła⁸⁸.

W ramach realizacji tego priorytetu w kontrolowanym okresie PEC zlikwidował w 2018 r. kotłownię lokalną (przy ul. Strzelców Bytomskich), na miejscu której wybudował stację wymienników ciepła).

(akta kontroli str. 427-444)

W 51 miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego⁸⁹ (na 62 obowiązujących w kontrolowanym okresie takich planów dot. terenów przeznaczonych pod zabudowę) ustalono zaopatrzenie budowanych budynków w energię ciepłą z sieci ciepłowniczej (PEC, lub innych źródeł zewnętrznych i centralnych), a w razie braku możliwości technicznych lub uzasadnienia ekonomicznego - dopuszczono stosowanie: odnawialnych źródeł energii, ogrzewania elektrycznego, ciepła powstałego w wyniku kogeneracji oraz podłączenia do sieci gazowej (w przypadku braku technicznych możliwości podłączenia do sieci gazowej dopuszczono stosowanie indywidualnych wysokosprawnych urządzeń grzewczych na paliwa stałe lub stosowanie kotłowni olejowych). W pozostałych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (uchwalonych w latach 1996-2011)⁹⁰ znajdowały się zapisy dotyczące ograniczenia emisji do atmosfery, poprzez zakaz wznoszenia kotłowni oraz innych źródeł energii ciepłej, korzystających ze spalania nieuszlachetnionego węgla oraz zalecenia stosowania czystych nośników energii do celów grzewczych i socjalno-bytowych.

(akta kontroli str. 1338-1348)

W Strategii rozwoju wskazano m.in., że przyjęte dla Miasta priorytety działalności⁹¹ realizowane będą poprzez realizację przez Miasto 13 programów dziedzinowych, w tym SUIZP i założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa.

(akta kontroli str. 445-457)

W POŚ z 2016 r. spośród czterech celów strategicznych w zakresie gospodarki niskoemisyjnej, jeden dotyczył zwiększenie efektywności wykorzystania/wytwarzania

⁸⁷ Eksploatowanej przez PEC.

⁸⁸ Poprzez: modernizację węzłów cieplnych, ocieplanie ścian zewnętrznych i dachów budynków, opomiarowanie zużycia c.w.u., powiązanie opłat za ogrzewanie i c.w.u. z ich rzeczywistym zużyciem, zamontowanie termostatycznych zaworów grzejnikowych oraz uszczelnienie i montaż nowych okien.

⁸⁹ W tym we wszystkich uchwalonych od lipca 2011 r.

⁹⁰ Z których cztery przestały obowiązywać w latach 2016-2018.

⁹¹ (1) Rozwój gospodarki, (2) Zaradność wobec wyzwań społecznych i ekonomicznych oraz (3) Procesy metropolizacyjne.

energii oraz wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii, a spośród zdefiniowanych ośmiu celów szczegółowych, cztery dotyczyły: (1) zwiększenie efektywności wykorzystania energii i paliw w budynkach, (2) postrzeganie przez mieszkańców sieciowych nośników energii jako przyjaznych, (3) wzrostu wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie Miasta oraz (4) promocji i wdrażanie idei budownictwa energooszczędnego. Ponadto w POŚ jako zadania związane z ograniczaniem niskiej emisji wskazano zadania przyjęte w PGN z 2015 r.⁹² W POŚ z 2016 r. ustalono również cele krótkoterminowe z realizacją do 2020 r. (w tym: sukcesywna redukcja emisji zanieczyszczeń z sektora komunalno-bytowego do poziomu nie powodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza) oraz kierunki działań krótkoterminowych do 2020 r. (w tym: ograniczenie emisji z sektora komunalno – bytowego w zakresie źródeł emisji o małej mocy do 1 MW⁹³, prowadzenie działań na rzecz efektywności energetycznej oraz zarządzanie jakością powietrza). Przyjęty w POŚ z 2016 r. *Plan operacyjny realizacji przedsięwzięć w latach 2016 – 2020* obejmował:

- 77 działań w obszarze powietrza atmosferycznego, z czego pięć działań dotyczyło: (1) wdrożenie programu niskiej emisji dla Miasta, (2) wprowadzenie monitoringu zużycia paliw i nośników energii w budynkach użyteczności publicznej, (3) termomodernizację i modernizację 10 budynków użyteczności publicznej, (4) modernizację zasilania energetycznego budynku Urzędu oraz (5) termomodernizację budynków mieszkalnych Miasta,
- 13 zadań monitorowanych, z czego trzy zadania realizowane przez PEC: (1) budowa wysokosprawnej kogeneracji, (2) rozbudowa i modernizacja sieci i infrastruktury ciepłowniczej oraz (3) budowa instalacji odsiarczania i odazotowania spalin⁹⁴ i dwóch zadań realizowanych przez podmioty zewnętrzne w zakresie poprawy efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych, w tym poprzez ich kompleksową termomodernizację.

(akta kontroli str. 458-513)

W POŚ z 2021 r. w obszarze interwencji Ochrona powietrza i klimatu, w ramach celu Znaczącej poprawy jakości powietrza na obszarze gminy związanej z realizacją kierunków działań naprawczych, wyznaczono 13 zadań, z czego pięć dotyczyło: (1) budowy wysokosprawnej kogeneracji przez PEC Gliwice, (2) rozbudowy i modernizacji sieci i infrastruktury ciepłowniczej przez PEC Gliwice, (3) ograniczenia niskiej emisji w budynkach użyteczności publicznej, w tym wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii, (4) ograniczenia niskiej emisji w budynkach mieszkalnych, w tym z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii i udział Miasta

⁹² W tym m.in.:

- program ograniczenia niskiej emisji dla miasta Gliwice - edycja pilotażowa,
- udział miasta Gliwice w Programie kompleksowej likwidacji niskiej emisji na terenie konurbacji śląsko-dąbrowskiej,
- termomodernizacja budynków mieszkalnych na terenie miasta,
- rozbudowa i modernizacja sieci i infrastruktury ciepłowniczej przez PEC – Gliwice,
- poprawa efektywności energetycznej w grupie handel, usługi, przedsiębiorstwa,
- termomodernizacja i modernizacja źródła ciepła w Jednostce Wojskowej w Gliwicach,
- termomodernizacja, modernizacja systemu grzewczego i zastosowanie odnawialnych źródeł energii w Parku Naukowo - Technologicznym "Technopark Gliwice",
- przebudowa budynku "Willa Neumanna" na siedzibę PWiK w Gliwicach.

⁹³ W zakresie urządzeń na paliwa stałe do celów indywidualnego ogrzewania i produkcji ciepłej wody użytkowej, wskazano jako predestynowane, stosowanie kotłów z automatycznym podawaniem paliwa spełniających klasę 5 normy PN-EN 303-5:2012, tj. źródeł energii, bazujących na ekologicznym procesie spalania, charakteryzujących się wysoką sprawnością (>87 %), zasilanych ekologicznymi paliwami stałymi (pellet drzewny; uszlachetniony węgiel sortymentu groszek o zawartości siarki <1 % i popiołu <10 %).

⁹⁴ W tym w ramach dostosowania użytkowanych przez PEC źródeł ciepła do standardów BAT.

w Programie kompleksowej likwidacji niskiej emisji na terenie konurbacji śląsko-dąbrowskiej oraz (5) ograniczenia niskiej emisji w budynkach przedsiębiorstw, w tym wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii. W harmonogramie realizacji ww. zadań (własnych i monitorowanych⁹⁵) określono: szacunkowe koszty tych zadań, okres ich realizacji (lata 2021-2028) oraz źródła finansowania⁹⁶

(akta kontroli str. 514-556)

W PONE dokonano analizy działań Miasta dla wdrożenia w latach 2016-2017 dwóch projektów (pod warunkiem pozyskania środków finansowych na ich realizację) modernizacji budynków jednorodzinnych oraz lokali w budynkach wielorodzinnych (wraz z termomodernizacją i modernizacją istniejących instalacji grzejnikowych): *Redukcja emisji niskiej w Gliwicach* oraz *Zerowa emisja z przedmieścia*. W opracowaniu tym podano dla obu ww. projektów: planowane do osiągnięcia efekty rzeczowe i efekty ekologiczne.

(akta kontroli str. 561-647)

W PGN przyjęto 35 działań do osiągnięcia przyjętych celów strategicznych i celów szczegółowych w zakresie gospodarki niskoemisyjnej, z czego 17 działań dotyczyło rozwoju efektywnych systemów ciepłowniczych, zwiększenia efektywności (racjonalności) użytkowania ciepła oraz rozwoju i modernizacji systemów zaopatrzenia w ciepło. Działania te dotyczyły: dwa działania (w sektorze mieszkalnictwa) modernizacji źródeł ciepła sieciowego i rozwoju kogeneracji⁹⁷, jedno zadanie (w sektorze mieszkalnictwa) modernizacji i rozwoju sieci ciepłowniczej⁹⁸, 12 zadań poprawy efektywności energetycznej budynków, w tym ich termomodernizacji, modernizacji źródeł ciepła, instalacji c.o. i c.w.u., zastosowania OZE, podłączenia do miejskiej sieci ciepłowniczej (z czego: pięć zadań w sektorze użyteczności publicznej/infrastruktury komunalnej⁹⁹, dwa zadania w sektorze mieszkalnictwa¹⁰⁰ oraz pięć zadań w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw¹⁰¹) oraz dwa (wszystkie w sektorze mieszkalnictwa) likwidacji indywidualnych źródeł ciepła opalanych węglem, połączone z zamontowaniem OZE i termomodernizacją budynków¹⁰².

W PGN dla każdego z powyższych zadań wskazano ich zakres, szacowane nakłady, w tym źródła finansowania (wskazując na: budżet Miasta, środki własne

⁹⁵ Dot. zadań realizowanych przez PEC, przedsiębiorstwa oraz właścicieli i administratorów budynków mieszkalnych.

⁹⁶ Środki Miasta, dofinansowanie z WFOŚiGW/NFOŚiGW, POIS/RPO, środki własne.

⁹⁷ Budowa wysokosprawnej kogeneracji przez PEC Gliwice (zadanie GLI 015) i Budowa instalacji odsiarczania i odzotowania przez PEC Gliwice (GL 1018).

⁹⁸ Rozbudowa i modernizacja sieci i infrastruktury ciepłowniczej przez PEC Gliwice (GLI 017).

⁹⁹ Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie miasta (GLI 003), Monitoring zużycia paliw i nośników energii w budynkach użyteczności publicznej, system zarządzania energią w budynkach użyteczności publicznej (GLI 004), Budowa hali Gliwice (GLI 005), Rewitalizacja Ruin Teatru Miejskiego w Gliwicach (GL 1008) i Termomodernizacja budynku Urzędu Miejskiego w Gliwicach (GLI 009).

¹⁰⁰ Termomodernizacja budynków mieszkalnych na terenie miasta (GLI 014) oraz udział miasta Gliwice w programie kompleksowej likwidacji niskiej emisji na terenie konurbacji śląsko-dąbrowskiej (GLI 013).

¹⁰¹ Poprawa efektywności energetycznej w grupie handel, usługi, przedsiębiorstwa (GLI 020), Budowa budynków komercyjnych energooszczędnych i pasywnych (GLI 021), Termomodernizacja i modernizacja źródła ciepła w Jednostce Wojskowej w Gliwicach (GLI 022), Termomodernizacja, modernizacja systemu grzewczego i zastosowanie odnawialnych źródeł energii w Parku Naukowo-Technologicznym „Technopark” Gliwice (GLI 023) i Przebudowa budynku „Willa Neumana” na siedzibę PWiK w Gliwicach (GLI 024).

¹⁰² W PGN z 2015 r. były to zadania: Zerowa emisja z przedmieścia – modernizacja budynków jednorodzinnych z zastosowaniem gruntowych pomp ciepła, połączonych z termomodernizacją budynków (zadanie GLI 011), Redukcja emisji niskiej w Gliwicach (zadanie GLI 012) oraz Udział miasta Gliwice w Programie kompleksowej likwidacji niskiej emisji na terenie konurbacji śląsko-dąbrowskiej (zadanie GLI 013). W aktualizacji PGN z 2019 r. dotychczasowe zadania GLI 011 i GLI 012 zastąpiono odpowiednio działaniami: Edycja pilotażowa Programu Niskiej Emisji (GLI 011) i Ograniczenie niskiej emisji (GLI 012). Ponadto w PGN z 2019 r. wydzielono z zadania GLI 013 część działań realizowanych przez Zakład Gospodarki Mieszkaniowej (włączając je do działań GLI 014) i PEC (włączając je do działań GLI 017).

podmiotów realizujących działanie oraz możliwe dofinansowanie zewnętrzne z WFOŚiGW, NFOŚiGW, RPO, PODŚ i inne), podmioty je realizujące (wskazując wydziały Urzędu, Prezydenta Miasta, jednostki Miasta, PEC, właścicieli lub administratorów budynków i inne podmioty), okresy ich realizacji (w PGN z 2015 r. – lata 2014 – 2020 lub 2014-2022), zakładane oszczędności (w zakresie kosztów eksploatacji, zużycia energii i zmniejszenie emisji zanieczyszczeń), korzyści społeczne z realizacji każdego z zadań oraz wskaźniki ich monitoringu.

Ponadto w PGN z 2015 r. zaplanowano pięć działań nie inwestycyjnych w zakresie tworzenia i rozwoju efektywnego systemu ciepłowniczego¹⁰³: W przypadku tych zadań określono jedynie nakłady na ich realizację, nie wskazując potencjalnego zmniejszenia zużycia energii i zmniejszenia emisji zanieczyszczeń.

(akta kontroli str. 807-832)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości.

1. Dwukrotnie przekroczono wymagany termin aktualizacji *Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło*, tj.: *Założenia* przyjęte uchwałą^[1] Rady Miasta z dnia 18 grudnia 2013 r. zaktualizowano 12 stycznia 2017 r.^[2], tj. z 25 dniowym opóźnieniem, a *Założenia* przyjęte 12 stycznia 2017 r. zaktualizowano 24 września 2020 r.^[3], tj. ponad 8 miesięcy po upływie terminu określonego w art. 19 ust. 2 Prawa energetycznego, w myśl którego projekt założeń aktualizuje się co najmniej raz na trzy lata. . Powyższe wynikało z opóźnień w przedłożeniu przez Prezydenta Radzie Miasta projektów stosownych uchwał.

(akta kontroli str. 3-14 i 237-241)

Według wyjaśnień Zastępcy Prezydenta, przekroczenie terminów przyjęcia tych aktualizacji, spowodowane było niedotrzymaniem terminów sporządzenia projektów tych dokumentów przez wykonawcę dokumentacji¹⁰⁴, który przekazał projekty aktualizacji odpowiednio: 30 stycznia 2015 r., tj. trzy miesiące po terminie wynikającym z zawartej umowy¹⁰⁵ (w przypadku Aktualizacji z 2015 r.) i 12 marca 2019 r., tj. po ponad 2,5 miesiącach po terminie wynikającym z zawartej umowy¹⁰⁶ (w przypadku Aktualizacji z 2019 r.). Zastępca Prezydenta w swoich wyjaśnieniach wskazała, że wykonawcy obu ww. umów, za niewywiązanie się z terminów ich realizacji zostali obciążeni karami umownymi, zgodnie z zawartymi umowami.

(akta kontroli str. 1794-1931)

Uwzględniając złożone wyjaśnienia NIK wskazuje na konieczność monitorowania terminowości realizacji umów na wykonanie zleconych dokumentów.

¹⁰³ Aktualizację Planu gospodarki niskoemisyjnej dla miasta Gliwice oraz założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną oraz paliwo gazowe dla miasta Gliwice (zadanie GLI 001), Działania edukacyjne związane z racjonalnym wykorzystaniem energii w obiektach użyteczności publicznej (GLI 006), Wdrożenie systemu zielonych zamówień/zakupów publicznych (GLI 007), Organizacja akcji społecznych związanych z ograniczeniem emisji, efektywnością energetyczną oraz wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii (GLI 016) i Działania edukacyjne dla przedsiębiorstw/akcje dla przedsiębiorców dotyczące zagadnień związanych z ograniczeniem zużycia energii/ograniczeniem emisji (GLI 027).

^[1] Nr 630/XLI/2013.

^[2] Uchwałą Rady Miasta nr 465/XXX/2017.

^[3] Uchwałą Rady Miasta nr 422/XXV/2020.

¹⁰⁴ W przypadku opracowania: Aktualizacji z 2015 r. na podstawie umowy SR.6229.7.3.2013 z 18 kwietnia 2014 r., a Aktualizacji z 2019 r. na podstawie umowy PU.621.1.2018 z 11 kwietnia 2018 r.

¹⁰⁵ 31 października 2014 r.

¹⁰⁶ 21 grudnia 2018 r.

2. Nie dokonano oceny potencjału wytwarzania energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji oraz efektywnych energetycznie systemów ciepłowniczych dla terenu Gminy, mimo wymogu określonego w art. 18 ust. 1 pkt 5 Prawa energetycznego.

W Aktualizacji z 2019 r.¹⁰⁷ przeprowadzono ogólną analizę wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w skojarzeniu (kogeneracji) oraz możliwości stosowania środków poprawy efektywności energetycznej. W dokumencie tym przedstawiono: korzyści z zastosowania kogeneracji (w tym korzyści eksploatacyjne, finansowe, środowiskowe i prawne), zastosowania układów kogeneracyjnych, etapy analizy opłacalności oraz czynniki (mikroekonomiczne i makroekonomiczne) takiej inwestycji. W powyższej analizie nie dokonano oceny potencjału wywarzania na obszarze Gminy energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji w odniesieniu oraz efektywnie systemów ciepłowniczych do warunków lokalnych na tym terenie.

(akta kontroli str. 378-394)

Zastępca Prezydenta i Naczelnik Wydziału Środowiska w swoich wyjaśnieniach wskazały, że powyższa analiza wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w skojarzeniu została sporządzona w sposób przedstawiający korzyści ze stosowania kogeneracji, z uwagi na to, że na potrzeby Miasta nie wytwarzano i nie wykorzystywano energii elektrycznej w kogeneracji. Ponadto w swoich wyjaśnieniach wskazały, że w Aktualizacji z 2019 r. wskazano na SFW jako jedyny podmiot wytwarzający energię elektryczną w kogeneracji na potrzeby własnych spółek. W wyjaśnieniach tych wskazano również, że Prawo energetyczne nie precyzuje wymaganego zakresu oceny potencjału, który miałby być prowadzony w ramach zadań własnych gminy zawartych w art. 18.

(akta kontroli str. 1939, 1945)

Zdaniem NIK ocena potencjału wytwarzania energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji oraz efektywnych energetycznie systemów ciepłowniczych nie może ograniczać się do ogólnej analizy wyjaśniającej pojęcie wysokosprawnej kogeneracji i efektywności systemów ciepłowniczych ze wskazaniem korzyści z jej stosowania. Analiza taka, zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 5 Prawa energetycznego, winna odnosić się do terenu Gminy i mieć powiązanie z diagnozą potencjału wytwarzania takiej energii w istniejących lub nowych instalacjach wytwórczych i innych obiektach oraz strategią działań jakie można podjąć w celu wykorzystania takiego potencjału.

OCENA CZĄSTKOWA

Miasto w planowaniu energetycznym uwzględniło potrzeby rozwoju efektywnego systemu ciepłowniczego, a przystępując do opracowania aktualizacji Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło posiadało zdiagnozowany stan lokalnego rynku energii, w tym rynku ciepła. W Założeniach wskazano na uwarunkowania systemu ciepłowniczego, które były spójne z dokumentami strategicznymi Miasta oraz uwzględniono wszystkie ustawowe wymogi dla tych dokumentów. W przyjętych przez Miasto dokumentach strategicznych określono również zadania związane z rozwojem efektywnego systemu ciepłowniczego, określając ich zakres, szacowane nakłady, prognozowane efekty ich realizacji (w zakresie zmniejszenia: kosztów eksploatacji, zużycia energii i emisji zanieczyszczeń) oraz okresów ich realizacji.

W okresie objętym kontrolą dwukrotnie dokonano aktualizacji Założeń z naruszeniem terminu wynikającego z art. 19 ust. 2 Prawa energetycznego, zgodnie z którym projekt założeń aktualizuje się co najmniej raz na 3 lata.

¹⁰⁷ Przyjętej uchwałą Rady Miasta Gliwice Nr IV/76/2019 z 28 marca 2019 r.

2. Realizacja programów Gminy w zakresie tworzenia i rozwoju efektywnego systemu ciepłowniczego

2.1. Działania wpływające na poprawę efektywności gospodarowania energią ciepłą (wskazane w opisanych w pkt 1 niniejszego wystąpienia pokontrolnego), skonkretyzowane zostały w PGN oraz w POŚ z 2021 r.

Urząd nie posiadał danych dotyczących stanu realizacji działań zaplanowanych w PGN, w tym w zakresie rozwoju efektywnych systemów ciepłowniczych, zwiększenia efektywności (racjonalności) użytkowania ciepła oraz rozwoju i modernizacji systemów zaopatrzenia w ciepło na koniec I półrocza 2021 r. W wyjaśnieniach Naczelnik Wydziału Środowiska wskazała, że stan ich realizacji został przeanalizowany w PGN z 2019 r. (wg stanu na koniec 2017 r.), a główne efekty ich realizacji zostały uwzględnione w POŚ z 2021 r. w zakresie realizacji celów *Poprawy jakości powietrza na obszarze miasta Gliwice, związane z realizacją kierunków działań naprawczych*. W wyjaśnieniach tych podała również, że PGN został ustalony z horyzontem do 2020 r. i w związku z brakiem umocowania tego typu planów w prawie krajowym uległ wygaszeniu, a jego zadania w zakresie ochrony powietrza i gospodarki niskoemisyjnej zostały wprowadzone do specjalnie utworzonego w tym celu w POŚ z 2021 r. działu (Dział 4.1 *Ochrona klimatu i jakości powietrza w tym gospodarka niskoemisyjna*). W wyjaśnieniach tych wskazała również na prowadzone prace legislacyjne¹⁰⁸ związane z modyfikacją założeń i planów zaopatrzenia w ciepło, energie elektryczną i paliwa gazowe oraz na planowaną zmianę celów efektywności energetycznej¹⁰⁹, jako czynników dokonania ponownych analiz w tym zakresie i przeformułowania realizowanych planów.

(akta kontroli str. 1331-1332)

Na koniec I półrocza 2021 r. (wg danych zawartych w PGN z 2019 r., w POŚ z 2021 r. oraz informacji uzyskanych przez kontrolera w trakcie kontroli w jednostkach organizacyjnych Miasta¹¹⁰ i innych jednostkach¹¹¹ realizujących ww. 17 planowanych w PGN działań) w pełni lub w części zrealizowanych zostało dziesięć działań, (tj.: 58,8% zaplanowanych działań), w wyniku realizacji których uzyskano co najmniej¹¹² zmniejszenie zużycia energii o 330 974,9 MWh/rok¹¹³ oraz zmniejszenie emisji CO₂ o 9 445,7 MgCO₂/rok:

- GLI 003¹¹⁴ w ramach którego wykonano termomodernizację i modernizację¹¹⁵ w 13 budynków użyteczności publicznej (spośród zaplanowanych w PGN z 2019 r. dla

¹⁰⁸ Prowadzone m. in. w związku z informacją z kontroli NIK *Lokalne bezpieczeństwo energetyczne*.

¹⁰⁹ W związku z pakietem „FIT for 55”, podnoszącym drastycznie cele efektywności energetycznej oraz obniżenia emisji CO₂.

¹¹⁰ Zakładzie Gospodarki Mieszkaniowej (zwanego dalej: „ZGM”), Zarządzie Budynków Miejskich I Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. (Dalej: „ZBM I TBS”), Zarządzie Budynków Miejskich II Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. (Dalej: „ZBM II TBS”) i PEC Gliwice.

¹¹¹ W 10 działających na terenie Miasta spółdzielni mieszkaniowych.

¹¹² W przypadku realizacji trzech zadań opisanych poniżej Urząd nie posiadał danych dotyczących uzyskanego efektu realizacji tych zadań.

¹¹³ Co stanowiło 165,0% przewidywanego w PGN z 2019 r. zmniejszenia zużycia energii po realizacji tych zadań (200 610 MWh/rok) oraz 10,5% przewidywanego w PGN z 2019 r. zmniejszenia emisji CO₂ po realizacji tych zadań (90 130 MgCO₂/rok).

¹¹⁴ Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej.

¹¹⁵ Oraz zamontowaniem instalacji solarnych w dwóch budynkach, przebudową węzła ciepłowniczego przy jednym z budynków oraz zamontowaniem pompy ciepła w jednym budynku.

tego zadania 22 budynkach użyteczności publicznej – 59,1% planu) na realizację których Miasta wydatkowało łącznie 18 921,1 tys. zł, a w trakcie realizacji było kolejnych siedem zadań w tym działania (na które do końca I półrocza 2021 r. Miasto wydatkowało¹¹⁶ łączną kwotę 100,1 tys. zł), a w przypadku dwóch zadań (9,1% planu)¹¹⁷ Miasto odstąpiło od ich realizacji w związku ze stwierdzoną w wyniku przeprowadzonych analiz (na które wydatkowano 28,9 tys. zł) nieefektywnością wydatkowania środków publicznych na inwestycje w tych budynkach (ze względu na zmniejszającą się liczbą uczniów uczęszczających z roku na rok do tych szkół)¹¹⁸. W wyniku realizacji dziewięciu spośród ww. zrealizowanych termomodernizacji 13 budynków¹¹⁹, Urząd potwierdził zmniejszenie zużycia energii o 1 844 MWh/rok i zmniejszenie emisji CO₂ o 1 030,47 MgCO₂/rok (w wielkościach mniejszych od planowanych w PGN z 2019 r., przewidujących zmniejszenie zużycia energii o 7 890 MWh/rok i zmniejszenie emisji CO₂ o 3 440 MgCO₂/rok)¹²⁰. W przypadku ww. zrealizowanych zadań osiągnięto również zmniejszenie emisji: SO₂ o 4,33 Mg/rok, NO_x o 0,9 Mg/rok i pyłu PM10 o 4,11 Mg/rok.

Ponadto w ramach realizacji tego działania: Miasto przeprowadziło modernizację instalacji elektrycznej i/lub oświetlenia w 14 obiektach oświatowych (zadania dodane do działania w PGN z 2019 r.) oraz termomodernizację i wymianę lub przebudowę instalacji c.o. w czterech kolejnych budynkach użyteczności publicznej¹²¹.

- GLI 004¹²² w ramach którego dokonano m.in. montażu reduktorów mocy w sześciu budynkach (za 62,9 tys. zł), tj. w liczbie budynków użyteczności publicznej przewidzianych do realizacji takich działań w PGN z 2019 r.¹²³ Ponadto w ramach realizacji tego zadania pracownicy Urzędu stworzyli aplikację pn. *Monitorowanie mediów*, do której pracownicy jednostek oświatowych wprowadzają stany zużycia i koszty mediów. W Urzędzie brak było danych dotyczących uzyskanego efektu realizacji tego zadania (w PGN przewidywano następujące efekty: w PGN z 2015 r. zmniejszenie zużycia energii o 1 245 MWh/rok i zmniejszenie emisji CO₂ o 543 MgCO₂/rok, a w PGN z 2019 r. zmniejszenie zużycia energii o 850 MWh/rok i zmniejszenie emisji CO₂ o 370 MgCO₂/rok).
- GLI 009¹²⁴ w ramach którego wykonano termomodernizację trzech budynków Urzędu (zamiast planowanej w PGN jednego budynku) na realizację którego wydatkowano 7 900,2 tys. zł¹²⁵ (w tym 175,4 tys. zł z dofinansowania z RPO WSL i WFOŚiGW) i uzyskano efekty w postaci oszczędności energii o 1 426 MWh/rok i zmniejszenie emisji CO₂ o 622 MgCO₂/rok¹²⁶, co przekraczało planowane w PGN wielkości tych

¹¹⁶ Na sporządzenie dokumentacji.

¹¹⁷ Termomodernizacji i modernizacji budynków dwóch szkół podstawowych.

¹¹⁸ Łącznie na realizację zadań w ramach działania GL 1003 Miasto wydatkowało w badanym okresie 19 050,1 tys. zł, spośród planowanych: w PGN z 2015 r. 35 401,2 tys. zł i 49 900,0 tys. zł planowanych w PGN z 2019 r.

¹¹⁹ W przypadku trzech ze zrealizowanych zadań Urząd nie posiadał danych o osiągniętych efektach ekologicznych tych zadań lub zadanie było w trakcie rozliczania i weryfikowania tego efektu.

¹²⁰ W PGN z 2015 r. planowano w wyniku realizacji 17 zadań osiągnąć redukcję zużycia energii o 6 227 MWh/rok i emisji CO₂ o 2 715 MgCO₂/rok.

¹²¹ Upowszechniania kultury, oświaty i organizacji pozarządowych za łączną kwotę 979,0 tys. zł.

¹²² Monitoring zużycia paliw i nośników energii w budynkach użyteczności publicznej, system zarządzania energią w budynkach użyteczności publicznej.

¹²³ W PGN z 2015 r. przewidywano wprowadzenie monitoringu zużycia paliw i nośników energii w 30 obiektach użyteczności publicznej.

¹²⁴ Termomodernizację budynku Urzędu.

¹²⁵ Planowana kwota realizacji zadania w PGN z 2019 r., a w PGN z 2015 r. planowano na to zadanie wydatkować 4 000,0 tys. zł.

¹²⁶ Na termomodernizację trzech budynków Urzędu, zamiast planowanego w PGN z 2015 r. jednego budynku za kwotę 4 000,0 tys. zł.

oszczędności (odpowiednio planowane zmniejszenie zużycia energii o 722 MWh/rok i zmniejszeniem emisji o 315 MgCO₂/rok).

- GLI 011¹²⁷ w ramach którego wykonano modernizację systemu grzewczego¹²⁸ w 138 budynkach jednorodzinnych¹²⁹ oraz 75 lokalach w budynkach wielorodzinnych, wykazując wydatkowanie kwoty 2 240,0 tys. zł (w tym 576,5 tys. zł z budżetu Gminy) oraz zmniejszenie zużycia energii o 3 171 MWh/rok i zmniejszenie emisji CO₂ o 1 392 MgCO₂/rok, tj. 100% realizacja planowanych kosztów zadania oraz planowanych zmniejszenia zużycia energii i zmniejszenie emisji CO₂.
- GLI 012¹³⁰ w ramach którego Urząd dofinansował: wymianę 5 686 szt. źródeł ciepła, montaż 149 instalacji OZE oraz docieplenie 117 jednorodzinnych budynków mieszkalnych¹³¹ na realizację którego wydatkowano w latach 2016 – 2021 (I półrocze) łączną kwotę 17 214,0 tys. zł, w tym: 16 279,3 tys. zł na docieplenie i wymianę źródeł ciepła oraz 934,7 tys. zł na montaż instalacji OZE. Urząd nie posiadał danych w zakresie efektów realizacji tego zadania, a w PGN prognozowano, że w wyniku realizacji tego zadania zmniejszy się zużycie energii o 4 375 MWh/rok i zmniejszy się emisja CO₂ o 1 925 MgCO₂/rok. PGN nie określał planowanej liczby wymienianych źródeł ciepła, zamontowanych instalacji OZE i docieplanych budynków (tj. rzeczywistych potrzeb w tym zakresie), a ich rzeczywista realizacja wynikała z ilości złożonych wniosków i posiadanych środków.
- GLI 014¹³² w ramach którego wykonano termomodernizację 229 wielorodzinnych budynków mieszkalnych (w tym: 162 komunalnych i 67 spółdzielczych), podłączono 92 budynki mieszkalne komunalne do miejskiej sieci ciepłowniczej, zmodernizowano: w 2 409 lokalach mieszkalnych źródła ciepła¹³³ i w 1 198 lokalach instalacje c.w.u.¹³⁴, co stanowiło 63,3% lokali komunalnych (5700 lokali) wymagających wymiany przestarzałych systemów grzewczych. W przypadku spółdzielni mieszkaniowych oprócz ww. termomodernizacji 67 budynków, wybudowano wysokoparametrowe węzły cieplne oraz przeprowadzono modernizację instalacji co i instalacji c.w.u. (z likwidacją indywidualnych gazowych podgrzewczy wody). Na realizację wszystkich ww. zadań wydatkowano w latach 2014-2021 (I półrocze) łącznie: 319 210,6 tys. zł (w tym: 276 388,2 tys. zł w okresie objętym kontrolą), z czego pozyskano ze źródeł zewnętrznych 55 893,2 tys. zł¹³⁵. Uzyskane w związku z tym efekty (wg otrzymanych informacji) to: oszczędności energetyczne w wielkości co najmniej 314 570,1 MWh/rok i zmniejszenie emisji CO₂ o 3 276,81 Mg/rok¹³⁶, przy przyjętych w PGN:

¹²⁷ Wdrożenie programu pilotażowego, polegającego na: zmianę systemu grzewczego w lokalach w budynkach wielorodzinnych, zmianę systemu grzewczego w budynkach jednorodzinnych i docieplenie wybranych budynków jednorodzinnych.

¹²⁸ Polegającą na wymianie istniejących węglowych źródeł ciepła na nowe gazowe lub węglowe spełniające 5 klasę zgodnie z normą PN-EN-303:5:2012 lub na pompę ciepła.

¹²⁹ W tym w 11 budynkach jednorodzinnych połączoną z termomodernizacją tych budynków.

¹³⁰ Ograniczenie niskiej emisji.

¹³¹ W tym: w 2017 r. – 1 077 źródeł ciepła i 57 OZE oraz docieplenie 85 budynków mieszkalnych, w 2018 r. – 2 527 źródeł ciepła i 67 instalacji OZE i w 2019 r. – 2 082 źródeł ciepła, 25 instalacji OZE i docieplenie 32 budynków mieszkalnych.

¹³² Termomodernizacja budynków mieszkalnych i zmiany systemu ogrzewania na terenie miasta.

¹³³ W tym: 1 631 lokali podłączono do miejskiej sieci c.o., 729 lokali wykonano c.o. gazowe i 49 lokali wykonano c.o. elektryczne.

¹³⁴ W tym: 379 z miejskiej sieci ciepłowniczej, 729 z sieci gazowej i 90 elektrycznych.

¹³⁵ Z WFOŚiGW, UE POliŚ, premii termomodernizacyjnej uzyskanej z BGK.

¹³⁶ Z czego pięć spółdzielni mieszkaniowych nie potrafiło podać uzyskany w wyniku modernizacji efekt zmniejszenia emisji CO₂.

planowanych kosztach tego zadania w kwotach 117 695,3 tys. zł (w PGN z 2015 r.) i 144 145,8 tys. zł (w PGN z 2019 r.) oraz planowanych korzyściach z tytułu: zmniejszenia zużycia energii o 45 948 MWh/rok (w PGN z 2015 r.) i 84 700 MWh/rok (w PGN z 2019 r.) oraz zmniejszeniem emisji CO₂ o 20 033 MgCO₂/rok (w PGN z 2015 r.) i 36 900 MgCO₂/rok (w PGN z 2019 r.).

- GLI 017¹³⁷ w ramach którego PEC wydatkowało łącznie 72 978,7 tys. zł (z zaplanowanych w PGN 93 048,0 tys. zł) na: budowę ośmiu (wszystkich planowanych w PGN) stacji wymienników ciepła w miejsce grupowych węzłów cieplnych, budowę czterech połączeń sieciowych (spośród pięciu planowanych w PGN) oraz rozbudowę i modernizację sieci ciepłowniczej celem podłączenia nowych odbiorców i ograniczenie strat przesyłowych na wszystkich planowanych odcinkach. W wyniku realizacji tego zadania¹³⁸ PEC zmniejszyła zużycie energii o 9 047,72 MWh/rok (przy planowanym zmniejszeniu w PGN o 94 161 MWh/rok), zmniejszyła emisję CO₂ o 2 857,49 MgCO₂/rok (przy planowanym zmniejszeniu w PGN o 43 765 MgCO₂/rok) oraz zmniejszyła emisję Nox o 3,87 Mg/rok i pyłu ogółem o 0,29 Mg/rok (redukcje których nie uwzględniono w PGN).
- GLI 018¹³⁹ w ramach którego PEC wydatkowało łącznie 92 475,2 tys. zł (z zaplanowanych w PGN 94 000,0 tys. zł) na: instalację odsiarczania spalin dla kotłowni WP-70140 (36 585,8 tys. zł), instalację odazotowania spalin dla kotłowni WP-70 (9 961,7 tys. zł) i instalację odazotowania spalin dla kotłowni WR-25141 (39 955,8 tys. zł) oraz doposażenie instalacji odsiarczania spalin (zakup głowicy rozpyłowej za 697,1 tys. zł) i zmodernizowanie monitoring spalin w kominach i kotłów WR-25 (za 5 274,8 tys. zł). W wyniku realizacji tego zadania¹⁴² PEC zmniejszyła zużycie energii o 737,08 MWh/rok (przy planowanym zmniejszeniu w PGN o 5 916 MWh/rok), zmniejszyła emisję CO₂ o 232,86 MgCO₂/rok (przy planowanym zmniejszeniu w PGN o 2 579 MgCO₂/rok) oraz zmniejszyła emisję Nox o 0,34 Mg/rok, SO₂ o 1,0 Mg/rok i pyłu ogółem o 0,02 Mg/rok (redukcje których nie uwzględniono w PGN).
- GLI 022¹⁴³, które wg PGN z 2019 r. została w całości zrealizowane, a brak danych w Urzędzie dotyczących faktycznie poniesionych wydatków oraz osiągniętych korzyści wynika z ich poufność¹⁴⁴ (wg PGN szacowany koszt realizacji miał wynieść 12 000,0 tys. zł, a planowane zmniejszenia: zużycia energii – 3 858 MWh/rok, a emisji CO₂ - 1 682 MgCO₂/rok).
- GLI 024¹⁴⁵, które zostało zrealizowane zgodnie z założeniami z PGN, tj. wydatkowano 8 500,0 tys. zł (ze środków własnych inwestora), co

¹³⁷ Rozbudowa i modernizacja sieci i infrastruktury ciepłowniczej przez PEC.

¹³⁸ PEC przedstawiła dane dotyczące zmniejszenia zużycia i emisji dla 7 spośród jedenastu realizowanych w latach 2016/2021(I półrocze) zadań w ramach tego działania, w pozostałych wykazała brak danych w tym zakresie.

¹³⁹ Budowa instalacji odsiarczania i odazotowania przez PEC.

¹⁴⁰ Zwiększająca przepustowość z 66000 Nm³ o dodatkowe 214000 Nm³ ze zwiększeniem skuteczności odsiarczania z poziomu 1500 mg/m³ do poziomu 200 mg/m³.

¹⁴¹ Poprawiających skuteczność emisji NOx z poziomu 350 mg/Nm³ do poziomu 250 mg/Nm³.

¹⁴² PEC przedstawiła dane dotyczące zmniejszenia zużycia i emisji jedynie dla jednego zrealizowanego zadania (wybudowanej instalacji odsiarczania spalin kotłowni WP 70 II etap) spośród 9 zadań szczegółowych realizowanych w latach 2016/2021 (I półrocze) w ramach tego działania, w pozostałych wykazała brak danych w tym zakresie.

¹⁴³ Termomodernizacja i modernizacja źródeł ciepła w jednostce wojskowej w Gliwicach.

¹⁴⁴ Dysponentem tych danych jest MON.

¹⁴⁵ Przebudowa „Willa Neumana” z przeznaczeniem na siedzibę Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Gliwicach.

skutkowało zmniejszeniem zużycia energii o 179 MWh/rok i zmniejszeniem emisji CO₂ o 34 MgCO₂/rok.

(akta kontroli str. 1176-1230, 1333-1335, 1576-1647, 1681-1693)

Spośród planowanych w PGN zadań, nie zostały zrealizowane cztery działania:

- GL 1005¹⁴⁶ - budowę Hali Gliwice o kubaturze ok 510 tys. m³ ukończono w 2017 r., Gmina w trakcie realizacji tego zadania odstąpiła od jej realizacji w standardzie niskoenergetycznym, co spowodowało nieosiągnięcie przewidywanych w PGN: zmniejszenia zużycia energii (o 997 MWh/rok) i zmniejszenie emisji CO₂ (o 435 MgCO₂/rok).
- GLI 008¹⁴⁷ - w ramach realizacji której jedynie wykonano w 2019 r. zewnętrzną kanalizację sanitarną za kwotę 364,9 tys. zł, co spowodowało nieosiągnięcie przewidywanych w PGN: zmniejszenia zużycia energii (o 678 MWh/rok) i zmniejszenie emisji CO₂ (o 282 MgCO₂/rok).
- GLI 013¹⁴⁸ - wg wyjaśnień Naczelnik Wydziału Środowiska – realizacja tego zadania była ściśle zależna od prowadzonego przez WFOŚiGW programu dofinansowania o tym samym tytule i przy udziale środków UE149, a wprowadzenie tego zadania miało ułatwić zewnętrznym podmiotom ubieganie się o dofinansowanie z budżetu POiIŚ.
- GLI 015¹⁵⁰, co spowodowało nieosiągnięcie przewidywanych w PGN: zmniejszenia zużycia energii (o 19 703 MWh/rok) i zmniejszenie emisji CO₂ (o 10 000 MgCO₂/rok).

Wyjaśnienia Zarządu PEC dotyczące przyczyn niezrealizowania ww. zadania GLI 015 przedstawione zostały w pkt 1.2. mniejszego wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 1333-1335 i 1666-1680)

W przypadku trzech planowanych w PGN działań, Urząd nie posiadał informacji o stopniu ich realizacji. Dotyczyło to:

- działania GLI 020¹⁵¹, którego koszt w PGN oszacowano na 31 000,0 tys. zł, a korzyści z tytułu zmniejszenia zużycia energii o 18 554 MWh/rok oraz zmniejszenia emisji CO₂ o 8 090 MgCO₂/rok,
- działania GLI 021¹⁵², którego koszt w PGN oszacowano na 5 000,0 tys. zł, a korzyści z tytułu zmniejszenia zużycia energii o 694 MWh/rok oraz zmniejszenia emisji CO₂ o 303 MgCO₂/rok (w PGN z 2019 r. przesunięto termin realizacji tego zadania na 2023 r.),
- działania GLI 023¹⁵³, które wg wyjaśnień Dyrektor Wydziału Środowiska realizowane było po 2019 r. i Urząd nie posiadał danych dotyczących rzeczywistych kosztów jego realizacji oraz osiągniętych efektów w postaci zmniejszenia zużycia energii (w PGN planowanych na poziomie 199 MWh/rok) i zmniejszenia emisji CO₂ (planowanych w PGN na poziomie 55 MgCO₂/rok).

¹⁴⁶ Doprowadzenie budowanej Hali Sportowej w Gliwicach do standardu niskoenergetycznego.

¹⁴⁷ Rewitalizacja Ruin Teatru Miejskiego w Gliwicach, w tym: termomodernizacji, montażu nowych instalacji wentylacji i klimatyzacji, zmiany innych instalacji, modernizacji co oraz montażu nowej kotłowni.

¹⁴⁸ Udział miasta Gliwice w Programie kompleksowej likwidacji niskiej emisji na terenie konurbacji śląsko-dąbrowskiej.

¹⁴⁹ W ramach konkursów „1.7.1. Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych na terenie województwa śląskiego, Infrastruktura i Środowisko”.

¹⁵⁰ Budowa wysokosprawnej kogeneracji przez PEC Gliwice.

¹⁵¹ Poprawy efektywności energetycznej, wykorzystania OZE lub zmniejszenie emisji zanieczyszczeń w grupie handel, usługi, przedsiębiorstwa.

¹⁵² Budowa pięciu budynków pasywnych lub niskoenergetycznych o przeznaczeniu biurowym lub gospodarczym.

¹⁵³ Termomodernizacja i modernizacja systemu grzewczego i zastosowanie odnawialnych źródeł energii w Parku Naukowo-technologicznym „Technopark Gliwice”.

Naczelnik Wydziału Środowiska wyjaśniła, że ww. zadania są realizowane przez podmioty niezależne od Urzędu i pozyskanie danych o ich realizacji jest uzależnione od dostępnych danych lub wypełnienia dobrowolnych ankiet.

NIK zauważa, że w PGN Miasto nie określiło zasad pozyskiwania informacji od podmiotów realizujących te zadania, a Urząd nie zwracał się do tych podmiotów o przekazanie informacji o ich realizacji.

(akta kontroli str. 1335)

2.2. W PGN określono źródła finansowania przyjętych działań, w tym w przypadku badanych 17 działań, dla siedmiu z nich¹⁵⁴ wskazano budżet miasta oraz środki własne inwestorów (w przypadku działań GLI 011 i GLI 012), dofinansowanie ze źródeł zewnętrznych (Regionalnego Programu Operacyjnego/Programu Infrastruktura i Środowisko¹⁵⁵, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej¹⁵⁶ i WFOŚiGW). W przypadku pozostałych 10 działań, jako źródła ich finansowania wskazano: środki własne podmiotów lub inwestorów, możliwe dofinansowanie z RPO/PIOŚ, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Programu Finansowania Energii Zrównoważonej w Polsce dla małych i średnich przedsiębiorstw oraz preferencyjnych kredytów bankowych (m. in. z Banku Gospodarstwa Krajowego i Banku Ochrony Środowiska).

(akta kontroli str. 853-889 i 1693)

Dla zrealizowanych działań, dla których przyjęto w PGN jako źródło finansowania budżet Miasta, zapewniono w latach objętych kontrolą środki w budżecie, pozwalające na ich realizację oraz oszacowano koszty ich realizacji w perspektywie lat 2016-2020. Przykładowo w budżetach Miasta na lata 2016-2021 zaplanowano: 29 517,1 tys. zł dla zadania GLI 003¹⁵⁷, 10 264,8 tys. zł dla zadania GLI 009¹⁵⁸.

(akta kontroli str. 500-510, 1683-1687)

2.3. W PGN z 2015 r. wskazano możliwości pozyskania środków zewnętrznych przez podmioty realizujące wskazane cele, celem zrealizowania tych działań, w tym:

- z RPO/PIOŚ¹⁵⁹ wskazano siedem projektów (w tym pięć¹⁶⁰ w ramach Osi priorytetowej 4/ celu tematycznego 4 *Efektywność energetyczna, odnawialne źródła energii i gospodarka niskoemisyjna* i dwa (dotyczących działań związanych z transportem) w ramach Osi 7 celu tematycznego 7 *Transport*),
- z NFOŚiGW w ramach Systemu Zielonych Inwestycji GIS, Priorytetu 3 Ochrona atmosfery, działania 5.8. Wsparcie przedsiębiorców w zakresie niskoemisyjnej i zasobooszczędnej gospodarki,
- z WFOŚiGW,
- z banków i funduszy typu ESCO,

¹⁵⁴ Działania GLI003, GLI004, GLI005, GLI008, GLI009, GLI011 i GLI012.

¹⁵⁵ Dalej: „RPO/PIOŚ”.

¹⁵⁶ Dalej: „NFOŚiGW”.

¹⁵⁷ W perspektywie lat 2016-2020 szacowano koszt zadania na 337 160,2 tys. zł.

¹⁵⁸ W perspektywie lat 2016-2017 szacowany koszt zadania na 7 467,7 tys. zł.

¹⁵⁹ Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Śląskiego na lata 2014-2020/ Programu Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020.

¹⁶⁰ Projekty: 4.1. Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, 4.2. Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii, 4.3. Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i sektorze mieszkalnym, 4.5. Promowanie strategii niskoemisyjnej dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu i 4.7. Promowanie wykorzystania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe.

- z Programu Finansowania Energii Zrównoważonej w Polsce dla małych i średnich przedsiębiorstw.

(akta kontroli str. 890-896 i 1694)

Urząd informował o możliwości pozyskiwania funduszy zewnętrznych, m.in. poprzez zamieszczenie na portalu BIP Urzędu, w zakładce „Ekologia i środowisko” linków dotyczących sposobu dofinansowania do zmiany systemu ogrzewania oraz do odnawialnych źródeł energii (wraz z wzorami dokumentów: wniosków i umów). Ponadto w ww. zakładce znajdował się link do wyszukiwarki „Ekodotacje”¹⁶¹, w którym znajdowały się informacje o: programach dotacyjnych przeznaczonych do różnych grup inwestorów (gospodarstwa domowe, biznes, instytucje, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, organizacje) oraz szczegółowego wyszczególnienia funkcjonujących programów wsparcia.

(akta kontroli str. 1695)

W kontrolowanym okresie Miasto pozyskało z WFOŚiGW¹⁶² pożyczkę w łącznej kwocie 2 216,0 tys. zł na realizację zadania *Programu niskiej emisji dla miasta Gliwice – zmiana systemów grzewczych w budynkach jednorodzinnych (realizowanego w ramach zadania GLI 011)*. Rozliczenia ww. pożyczki Miasto sporządziło i przesłało WFOŚiGW w dniach: 27 grudnia 2018 r. (obejmujące wydatkowanie 287,8 tys. zł z otrzymanych przez Miasto ww. umową tych środków), 7 stycznia 2019 r. (obejmujące wydatkowanie 596,4 tys. zł z otrzymanych przez Miasto ww. środków) oraz 15 kwietnia 2019 r. (obejmującą wydatkowanie 1 319,6 tys. zł z otrzymanych przez Miasto ww. środków). W rozliczeniach tych podano: okres realizacji zadania, całkowity jego koszt (wielkość środków WFOŚiGW, wkładu mieszkańców oraz Gminy), uzyskane efekty rzeczowe i ekologiczne (100% zaplanowanych ilości termomodernizacji, wymiany źródeł ciepła oraz zmniejszenia emisji zanieczyszczeń¹⁶³).

(akta kontroli str. 1737-1793)

2.4. Urząd, zgodnie z zapisami przyjętymi w PGN z 2015 i PGN z 2016 r. (w dziale 9 *Realizacja planu*) prowadził monitorowanie planowanych działań w perspektywie trzech lat, poprzez dokonanie w PGN z 2019 r. opisu realizacji zaplanowanych działań wg stanu na koniec 2018 r. (za lata 2015-2018), stanu realizacji zaplanowanych dla tych działań wskaźników i efektów (m. in. szacując zaawansowanie realizacji poszczególnych zadań) oraz dokonanie zmian działań lub kierunków realizacji tych działań (co zostało szczegółowo przedstawione w pkt 2.6 niniejszego wystąpienia). W PGN z 2019 r. wskazano, że zaawansowanie wykonania badanych 17 działań wynosiło od 0% (w przypadku działań GLI 005, GLI 015, GLI 021 i GLI 023) do 100% (w przypadku działań GLI 009, GLI 011, GLI 022 i GLI 024). Urząd w dniu 30 września 2021 r. zlecił¹⁶⁴ sporządzenie m.in. raportu z wykonania PGN za lata 2018-2020.

(akta kontroli str. 992-993, 1076-1129 i 1794)

2.5. W PGN z 2019 r. spośród 17 działań z zakresu objętego kontrolą, w porównaniu z PGN z 2015 r. i PGN z 2016 r. dokonano zmiany w realizacji dziewięciu działań (w realizowanym zakresie zadań, planowanych wysokościach nakładów

¹⁶¹ Krajowego Ośrodka Zmian Klimatu należącego do Instytut Ochrony Środowiska Państwowego Ośrodka Badawczego w Warszawie.

¹⁶² W ramach umowy pożyczki nr 100/2017/21/OA/poe-kw/P z 31 maja 2017 r. oraz aneksów do tej umowy nr 1 z 12 kwietnia 2018 r., nr 2 z 11 września 2018 r. i nr 3 z 10 kwietnia 2019 r.

¹⁶³ W tym: PM 2,5 o 8,26 kg/a, PM 10 o 9,26 kg/a, SO₂ o 34,69 kg/a, NO_x o 724,48 kg/a, CO₂ o 1 381,98 kg/a, B(a)P o 13,4 kg/a oraz zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną netto 346 GJ/a.

¹⁶⁴ Fundacji na rzecz Efektywnego Wykorzystania Energii.

inwestycyjnych i przewidywanych rocznych oszczędności zużywanej energii i emisji CO₂).

1) Przyjęte do realizacji w PGN z 2015 r. i PGN z 2016 r. działanie GLI 011 Zerowa emisja z przedmieścia – modernizacja budynków jednorodzinnych z zastosowaniem gruntowych pomp ciepła, połączonych z termomodernizacją budynków (polegającym na kompleksowej modernizację systemów 26 instalacji grzewczych węglowych w jednorodzinnych budynkach należących do osób fizycznych, oddanych do użytku przed 1995 r. na instalacje z pompami ciepłymi oraz utworzeniem strony promocyjnej na portalu Gliwice.eu.), zmienione zostało w PGN z 2019 r. na zadanie Edycja pilotażowa Programu Ograniczenia Niskiej Emisji (polegającym na: modernizacji systemów grzewczych w 138 budynkach jednorodzinnych i 75 lokalach w budynkach wielorodzinnych, wymianie istniejące węglowe źródła ciepła na nowe gazowe oraz uruchomienie strony promocyjnej projektu). Jednocześnie w zadaniu tym zmniejszono szacowany koszt tego zadania z 3 834,4 tys. zł na 2 240,0 tys. zł oraz zwiększono szacowane zmniejszenie zużycia energii z 930 do 3 171 MWh/rok i redukcję emisji CO₂ z 311 MgCO₂/rok do 1 392 MgCO₂/rok.

2) Przyjęte do realizacji w PGN z 2015 r. i PGN z 2016 r. działanie GLI 012 *Redukcja emisji niskiej w Gliwicach* (polegające na udzieleniu dotacji na wymianę 200 starych źródeł węglowych na kotły gazowe kondensacyjne, piece akumulacyjne lub kotły retortowe, węglowe z elektrofiltrem), zmienione zostało na zadanie *Ograniczenie niskiej emisji* (polegające na wsparcie z budżetu Gminy: termomodernizacji budynków oraz lokali mieszkalnych stanowiących własność wspólnot, spółdzielni, organizacji i osób fizycznych oraz modernizację i wymianę źródeł ciepła, podłączenie budynków/lokali do miejskiej sieci ciepłowniczej, zastosowanie OZE). Jednocześnie w zadaniu tym zwiększono: szacowane nakłady (z 4 371,6 tys. zł do 25 000 tys. zł), przewidywane zmniejszenie zużycia energii z 1 271 do 4 375 MWh/rok) i przewidywane zmniejszenie emisji CO₂ (z 1 271 do 1 925 MgCO₂/rok).

3) W działaniu GLI 003 zwiększono liczbę budynków użyteczności publicznej, planowanych do termomodernizacji z 17 do 22 oraz dodano 14 takich budynków do przeprowadzenia remontu instalacji elektrycznej i/lub oświetleniowej. Jednocześnie w zadaniu tym zwiększono szacowane nakłady (z 35 401,2 tys. zł do 49 900,0 tys. zł), przewidywane zmniejszenie zużycia energii (z 6 227 do 7 890 MWh/rok) i przewidywane zmniejszenie emisji CO₂ (z 2 715 do 3 440 MgCO₂/rok).

3) W działaniu GLI 004 zmniejszono ilość obiektów miejskich w których prowadzono monitoring zużycia paliw i nośników energii z planowanych 30 do czterech oraz zmniejszono efekty: zużycia energii (z 1 245 do 850 MWh/rok) i przewidywane zmniejszenie emisji CO₂ (z 543 do 370 MgCO₂/rok), pozostawiając bez zmian przewidywane nakłady.

4) W działaniu GLI 009 zwiększono zakres zrealizowanych zadań (z jednego budynku Urzędu do trzech), koszty realizacji (z 4 000 tys. zł do 7 900,2 tys. zł), planowane zmniejszenie zużycia energii (z 722 do 1 426 MWh/rok) i przewidywane zmniejszenie emisji CO₂ (z 315 do 622 MgCO₂/rok).

5) W działaniu GLI 013 zmieniono zakres zadania z planowanego przyłączenia budynków do sieci ciepłowniczej wraz z ich termomodernizacją w 13 rejonach na wspieranie: efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych, efektywnej dystrybucji ciepła i chłodu oraz promowania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej. Jednocześnie zmniejszono: planowane nakłady (z 337 160,2 tys. zł do 88 093 tys. zł) oraz korzyści w postaci zmniejszenie zużycia energii

(z 299 345 do 25 600 MWh/rok) i przewidywane zmniejszenie emisji CO₂ (z 72 211 do 8 800 MgCO₂/rok).

6) W działaniu GLI 014 przy pozostawieniu planowanego zakresu, zwiększono: planowane nakłady (z 117 695,3 tys. zł do 144 145,8 tys. zł) oraz korzyści w postaci zmniejszenie zużycia energii (z 45 948 do 84 700 MWh/rok) i przewidywane zmniejszenie emisji CO₂ (z 20 033 do 36 900 MgCO₂/rok).

7) W działaniu GLI 015 przy pozostawieniu planowanego zakresu, zwiększono: planowane nakłady (z 70 000,0 tys. zł do 200 000,0 tys. zł) i zmniejszenie emisji (z 9 006 do 10 000 MgCO₂/rok) oraz zmieniono planowane zmniejszenie zużycia energii (z 20 655 do 19 703 MWh/rok).

8) W działaniu GLI 017 uszczegółowiono zakres rozbudowy i modernizacji sieci ciepłowniczej oraz zwiększono: planowane nakłady (z 49 750, tys. zł do 93 048,0 tys. zł), korzyści w postaci zmniejszenie zużycia energii (z 11 831 do 94 161 MWh/rok) i przewidywane zmniejszenie emisji CO₂ (z 5 158 do 43 765 MgCO₂/rok).

9) W działaniu GLI 018 przy pozostawieniu planowanego zakresu, zwiększono: planowane nakłady (z 90 000,0 tys. zł do 94 000,0 tys. zł) oraz wskazano na brak korzyści wynikającej ze zmniejszenia zużycia energii i zmniejszenia emisji CO₂ mimo wykazywania takich korzyści w PGN z 2015 r. i PGN z 2016 r.¹⁶⁵

(akta kontroli str. 807-808, 811-824, 819-825, 827, 855-856, 861, 888, 897-898, 964-983, 1079-1104, 1119 – 1129 i 1154-1173)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości.

1. Nie sporządzono w okresie objętym kontrolą raportów podstawowych rocznych z realizacji *Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla miasta Gliwice*, co zakładały aktualizacje ww. założeń przyjęte przez Radę Miasta Gliwice w 2015 r.¹⁶⁶ i w 2019 r.¹⁶⁷

W obu aktualizacjach Założeń w częściach dotyczących systemu monitoringu tych planów (odpowiednio pkt 7 Aktualizacji z 2015 r. i pkt 12 Aktualizacji z 2019 r.) ustalono, że raz w roku (w Aktualizacji z 2015 r. wskazując termin – do końca września danego roku) sporządzany winien być *Raport podstawowy*, jako rezultat monitorowania realizacji tych założeń przez Prezydenta Miasta. W aktualizacjach tych wskazując jednocześnie cele oraz zakresy prowadzenia tego monitoringu, w tym ocen: (w przypadku obu aktualizacji) utrzymania bezpieczeństwa energetycznego, postępu w ograniczaniu obciążenia środowiska przez systemy energetyczne i realizacji przedsięwzięć założeń do planu, a w przypadku Aktualizacji z 2015 r. dodatkowo oceny racjonalizacji kosztów usług energetycznych.

(akta kontroli str. 184-186 i 395-396)

Zastępca Prezydenta i Naczelnik Wydziału Środowiska w swoich wyjaśnieniach wskazały, że tworzenie ww. raportów podstawowych rocznych z realizacji *Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe* nie jest wymagane Prawem energetycznym i w odniesieniu do samej struktury tych założeń jest nadmiarowe. Wg tych wyjaśnień założenie te są formułowane jako ocena stanu aktualnego i przewidywanych zmian oraz możliwości m. in. w zakresie istniejących nadwyżek i lokalnych zasobów paliw i energii. W związku z czym – wg tych wyjaśnień – założenia nie podlegają realizacji i monitorowaniu, a jedynie aktualizacji z częstotliwością min. raz na trzy lata. Wg tych wyjaśnień zapisy w ww.

¹⁶⁵ Odpowiednio: 5 916 MWh/rok i 2 579 MgCO₂/rok.

¹⁶⁶ Uchwała nr VI/79/2015 z 26 marca 2015 r.

¹⁶⁷ Uchwała nr IV/76/2019 z 28 marca 2019 r.

aktualizacjach stanowiły jedynie propozycję projektu założeń. W wyjaśnieniach tych wskazano ponadto, że w wersji skróconej, Urząd raportował o Założeniach do planu zaopatrzenia w ciepło w ramach opracowywanych raportów o stanie Miasta.

(akta kontroli str. 1939 i 1947)

Zdaniem NIK, jakkolwiek przepisy prawa powszechnie obowiązującego nie obligują do sporządzania podstawowych rocznych raportów, to jednak obowiązek taki został wprowadzony ww. uchwałami Rady Miasta Gliwice, wobec czego winien być, zgodnie z wolą tej Rady, realizowany.

2. W okresie objętym kontrolą Urząd nie zrealizował zaleceń wskazanych w PGN z 2015 r. (w pkt 9 *Realizacja planu*) w zakresie powołania zespołu koordynacyjnego pozyskiwania danych i przygotowywania analiz z realizacji PGN oraz utworzenia bazy danych PGN wraz z cyklicznym (rocznym lub miesięcznym) monitorowaniem efektów realizacji zadań.

Zastępca Prezydenta Miasta wyjaśniła brak powołania ww. zespołu koordynującego, realizacją zadań w zakresie koordynacji realizacji PGN przez pracowników (specjalistów) Wydziału Środowiska oraz ustaleniem horyzontu realizacji PGN do 2020 r. W swoich wyjaśnieniach wskazała, że do celów wewnętrznych wykorzystywane były (jako baza danych PGN) dane zgromadzone i wykorzystane do sporządzenia PGN z 2019 r. i POŚ. W opinii Zastępcy Prezydenta Miasta ww. baza danych, w związku z wygaśnięciem PGN również uległa wygaszeniu od 2021 r.

(akta kontroli str. 1696)

NIK wskazuje, że przywołane w wyjaśnieniu okoliczności nie mogą usprawiedliwiać odstąpienia od określonego w PGN sposobu prowadzenia monitoringu realizacji ww. planu. Ponadto, zdaniem NIK, nieutworzenie zespołu koordynującego, mającego za zadanie pozyskiwanie danych i przygotowanie analiz z realizacji PGN miało wpływ na brak w Urzędzie bieżących danych z realizacji tego programu oraz postulowanego w PGN cyklicznego monitorowania efektów realizacji zawartych w nim zadań, w szczególności zadań określonych dla podmiotów zewnętrznych.

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą Miasto oraz PEC nie w pełni skutecznie zrealizowały zaplanowane zadania związane z transformacją systemu ciepłowniczego w kierunku systemu efektywnego energetycznie (zrealizowano 58,8% zaplanowanych działań w tym zakresie). Działania Miasta koncentrowały się na termomodernizacji i modernizacji budynków oraz wymianie źródeł ciepła (niskiej emisji), a PEC na modernizacji i rozbudowie miejskiej sieci ciepłowniczej oraz redukcji emisji zanieczyszczeń z użytkowanych źródeł ciepła. Nie podjęto natomiast skutecznych działań, celem budowy wysokosprawnej kogeneracji przez PEC, a zmiany w koncepcji technicznej działalności tej inwestycji w połączeniu ze niepewną sytuacją prawną spowodowały wycofanie się EBI z możliwości kredytowania tego zadania. Miasto zagwarantowało środki na realizację wykonywanych działań, w tym również poprzez pozyskanie wsparcia ze środków WFOŚiGW, na sfinansowanie inwestycji związanych z likwidacją indywidualnych węglowych źródeł ciepła oraz budową odnawialnych źródeł energii.

Urząd zapewnił zainteresowanym stronom informację o możliwości skorzystania z mechanizmów pomocowych na realizację zadań mających na celu poprawy efektywności energetycznej.

Jako nierzetelne NIK ocenia nieprowadzenie przez Urząd bieżącego monitorowania zadań (z częstotliwością ustaloną przez Radę Miasta w przyjętych programach) przyjętych do realizacji oraz niepozyskiwanie danych dotyczących bieżącej realizacji

przedsięwzięć związanych z transformacją systemu ciepłowniczego (w szczególności przez podmioty zewnętrzne), co miało wpływ na możliwość dokonywania oceny stopnia realizacji przez nie założonych zadań.

OBSZAR

3. Nadzór Gminy nad funkcjonowaniem systemu ciepłowniczego

3.1. Sytuacja ekonomiczno-finansowa PEC, wg Zarządu PEC pozwalała na realizację obu zrealizowanych zadań inwestycyjnych ustalonych w PGN: GL 1018 *Budowa instalacji odsiarczania i odazotowania* i GL 1017 *Rozbudowa i modernizacja sieci i infrastruktury ciepłowniczej*, ale nie pozwalała na sfinansowane zadania GLI 015 *Budowa wysokosprawnej kogeneracji przez PEC Gliwice z własnych środków*. W sześciu latach obrotowych pokrywających się z okresem objętym kontrolą, PEC odnotowywał zysk w kwotach od 6 962,5 tys. zł (w roku obrotowym 2015/2016) do 365,9 tys. zł (w roku obrotowym 2020/2021). Zauważyć jednak należy tendencję spadkową wysokości wypracowywanego zysku w latach 2015-2019 (czterech kolejnych lat obrotowych) z kwot 6 962,5 tys. zł i 6 316,5 tys. zł (w latach obrotowych 2015/2016 i 2016/2017) do zaledwie 14,3 tys. zł (w roku obrotowym 2018/2019). Na powyższy spadek główny wpływ miał spadek zysku ze sprzedaży z odpowiednio 5 428,2 tys. zł i 6 725,6 tys. zł (w latach obrotowych 2015/2016 i 2016/2017) do straty ze sprzedaży w kwotach 642,0 tys. zł i 1 206,9 tys. zł (w latach obrotowych 2018/2019 i 2019/2020). Na ww. obniżenie wyniku finansowego PEC bardzo duży wpływ miał wzrost kosztów zakupu i umorzeń uprawnień do emisji CO₂, który w latach obrotowych 2019/2020 i 2020/2021 wzrósł ponad siedmiokrotnie (w których odpowiednio wynosił 20 245,5 tys. zł i 18 988,2 tys. zł) w stosunku do roku obrotowego 2015/2016 (w którym wynosił 2 675,7 tys. zł).

W całym okresie objętym kontrolą zatrudnienie na koniec poszczególnych lat obrotowych wynosiło ok. 250 etatów¹⁶⁸.

W latach 2015-2021 (I półrocze) PEC wydał łącznie 924¹⁶⁹ warunków technicznych podłączenia do miejskiej sieci ciepłowniczej (100% złożonych kompletnych wniosków) oraz na łącznie 1 402 zapytania o możliwość przyłącza do miejskiej sieci ciepłowniczej wydał pozytywną opinię lub sprawa jest procedowana w 942 przypadkach. Na złożone ww. zapytania PEC wydał odmowy możliwości przyłącza wyłącznie z powodu braku warunków technicznych na 460 takie zapytania (32,8% złożonych zapytań)¹⁷⁰.

(akta kontroli str. 1179)

Zarząd PEC wyjaśnił, że podstawowymi kierunkami działalności ostatnich pięciu lat obrotowych, było inwestowanie w realizację zadań z zakresu ochrony powietrza, redukcji emisji zanieczyszczeń oraz rozbudowy miejskiego systemu ciepłowniczego z przyłączeniem nowych odbiorców. Wg tych wyjaśnień PEC zrealizowała zadania inwestycyjne ogromnym wysiłkiem finansowym ze środków własnych (na które składały się: zysk, amortyzacja i aporty pieniężne), pożyczek z WFOŚiGW oraz

¹⁶⁸ Odpowiednio na koniec lat obrotowych: 2015/2016 – 249,75 etatu, 2016/2017 – 254,75 etatu, 2017/2018 i 2018/2019 po 250,75 etatu, 2019/2020 – 245,25 etatu i 2020/2021 – 250,25 etatu.

¹⁶⁹ W tym: 73 w 2015 r., 90 w 2016 r., 234 w 2017 r., 176 w 2018 r., 142 w 2019 r., 136 w 2020 r. i 73 w I półroczu 2021 r.

¹⁷⁰ W tym: 40 odmów na 104 zapytania w 2015 r., 24 odmowy na 139 zapytań w 2016 r., 39 odmów na 232 zapytania w 2017 r., 28 odmów na 217 zapytań w 2018 r., 159 odmów na 402 zapytania w 2019 r., 108 odmów na 186 zapytań w 2020 r. i 62 odmowy na 122 zapytań w I półroczu 2021 r.

kredytów inwestycyjnych. W kolejnych latach wg tych wyjaśnień PEC ma w perspektywie ponoszenie kolejnych nakładów finansowych na działania związane z dążeniem do efektywnego energetycznego systemu ciepłowniczego.

(akta kontroli str. 1179-1180)

3.2. W okresie objętym kontrolą Wydział Właścicielski Urzędu¹⁷¹ monitorował sytuację finansową i prawną PEC¹⁷². Monitoring ten polegał na miesięcznej analizie wyników ekonomiczno-finansowych (dokonywanej na podstawie przekazywanych co miesiąc formularzach obejmujących stan aktywów, pasywów oraz rachunku zysku i strat) oraz otrzymywanych rocznych planów rozwoju i sprawozdań z Zarządu z działalności Spółki oraz sprawozdań Rady Nadzorczej z badania sprawozdania finansowego i sprawozdania Zarządu z działalności Spółki. W kontrolowanym okresie Wydział Właścicielski otrzymał od PEC cztery plany rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na ciepło¹⁷³, których nie analizował oraz nie zlecał podmiotom zewnętrznym przeprowadzania analizy ich spójności z dokumentami strategicznymi Miasta w zakresie rozwoju efektywnych systemów energetycznych.

Naczelnik Wydziału Właścicielskiego wskazała, że określanie i rozliczanie realizacji celów zarządczych PEC należy do zadań Rady Nadzorczej PEC¹⁷⁴, która określiła¹⁷⁵ dla członków Zarządu PEC cztery cele w tym zakresie, w tym m.in.: realizację planu rozwoju w zakresie zaspokajania obecnego i przyszłego zapotrzebowania na ciepło (rozbudowa sieci ciepłowniczej, nowi odbiorcy ciepła, modernizacja źródeł ciepła) oraz efektywność energetyczną (sprawność wytwarzania i przesyłu).

Wg wyjaśnień Naczelnik Wydziału Właścicielskiego, Rada Nadzorcza PEC dokonywała corocznej oceny spełnienia przez członków Zarządu PEC ww. celów zarządczych i oceny te dołączała do przekazywanych corocznie Zwyczajnemu Zgromadzeniu Wspólników sprawozdań Zarządu PEC z działalności Spółki.

(akta kontroli str. 1349-1575)

Zastępca Prezydenta Miasta oraz Naczelnik Wydziału Właścicielskiego wyjaśnili zgodnie, że w opracowanie założeń do planu zaopatrzenia w ciepło w części dotyczącej zaopatrzenia w ciepło, ich aktualizacji oraz PGN odbywało się w oparciu o dane przekazywane do Urzędu przez PEC (planów rozwoju PEC w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na ciepło). W związku z czym – wg tych wyjaśnień - dokumenty te były zbieżne i nie było potrzeby analizowania zgodności planów rozwoju PEC w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na ciepło z dokumentami strategicznymi Miasta w zakresie rozwoju efektywnych systemów energetycznych.

(akta kontroli str. 1697-1699 i 1702-1704)

W wyniku przeprowadzenia¹⁷⁶ przez Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego w Katowicach¹⁷⁷ analizy warunków udzielonego PEC pozwolenia zintegrowanego¹⁷⁸,

¹⁷¹ Dalej: „Wydziałem Właścicielskim”.

¹⁷² Zgodnie z zarządzeniami Prezydenta; nr PM-5405/13 z 5 grudnia 2013 r., nr PM-1308/19 z 9 października 2019 r. i nr PM-4495/2021 z 9 sierpnia 2021 r.

¹⁷³ Odpowiednio: (1) na lata 2015/2016 do 2019/2020 (zatwierdzony przez Zgromadzenie Wspólników Spółki 12 grudnia 2016 r.), (2) na lata 2017/2018 do 2020/2021 (zatwierdzony przez Zgromadzenie Wspólników Spółki 15 grudnia 2017 r.), (3) na lata 2019/2020 do 2022/2023 (zatwierdzony przez Zgromadzenie Wspólników Spółki 21 lutego 2020 r.) i (4) na lata 2020/2021 do 2023/2024 (zatwierdzony przez Zgromadzenie Wspólników Spółki 11 stycznia 2021 r.).

¹⁷⁴ Na podstawie uchwała nr 4/2017 Nadzwyczajnego Zgromadzenia PEC w sprawie zasad kształtowania wynagrodzeń członków Zarządu PEC z 23 czerwca 2017 r., ze zm.

¹⁷⁵ Uchwałami nr 44/VII/2017 z 27 listopada 2017 r. i nr 7/VIII/2019 z 23 września 2019 r.

¹⁷⁶ O rozpoczęciu których PEC zawiadomiony został 30 listopada 2017 r. pismami OS-PZ.KW-01188/17 i OS-PZ.KW-01188/17 z 23 listopada 2017 r.

Urząd Marszałkowski wezwał¹⁷⁹ PEC do wystąpienia z wnioskiem o zmianę warunków ww. pozwolenia zintegrowanego w związku z koniecznością dostosowania do 17 sierpnia 2021 r. instalacji spalania paliw do wymagań określonych w konkluzji BAT. Wniosek taki PEC złożył 23 stycznia 2019 r. W wyniku przeprowadzonego postępowania Marszałek Województwa Śląskiego¹⁸⁰ w dniu 18 listopada 2019 r.¹⁸¹ dokonał analizy zgodności z BAT (w tym wskazał zastosowane rozwiązania wynikające z BAT¹⁸²) oraz zmienił warunki pozwolenia zintegrowanego w zakresie: ochrony powietrza, ochrony przed hałasem, gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami, w związku z koniecznością dostosowania użytkowanych instalacji spalania paliw do wymogów określonych w konkluzjach BAT. W zakresie ochrony powietrza w pozwoleniu tym ustalono, że:

a) kotłownia WR-25 objęta została derogacją (tzw. „ciepłowniczą”) i na mocy art. 146b ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska¹⁸³ wielkość dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń tej kotłowni do 31 grudnia 2022 r. określało dotychczasowe pozwolenie zintegrowane, a po tej dacie obowiązywać miały standardy emisyjne ustalone w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 marca 2018 r. w sprawie standardów emisyjnych dla niektórych rodzajów instalacji źródeł spalania paliw oraz urządzeń spalania lub współspalania odpadów¹⁸⁴,

b) kotłownia WP-70 objęta została Przejściowym Planem Krajowym i na mocy art. 146c ust. 1 Prawa ochrony środowiska do 30 czerwca 2020 r. obowiązywały dla tej kotłowni wielkości dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń, zgodnie z dotychczasowym pozwoleniem zintegrowanym, a po tej dacie obowiązywać miały standardy emisyjne ustalone w ww. załączniku nr 1 do rozporządzenia w sprawie standardów emisyjnych,

c) przy zachowaniu parametrów źródeł wprowadzania substancji do powietrza, eksploatacja instalacji nie powodowała przekroczeń standardów jakości powietrza i wartości odniesienia niektórych substancji w powietrzu, określonych w rozporządzeniach Ministra Środowiska z 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu¹⁸⁵ i z 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia do niektórych substancji w powietrzu¹⁸⁶.

(akta kontroli str. 1231-1322)

¹⁷⁷ Zwanego dalej: „Urzędem Marszałkowskim”.

¹⁷⁸ Udzielonego przez Wojewodę Śląskiego decyzją ŚR.III./6618/PZ/23/11/03/05 z 30 grudnia 2005 r. (zmienionego decyzją Wojewody Śląskiego ŚR.III./6618/23/11/zm/1/3/07 z 12 grudnia 2007 r. i decyzjami i postanowieniami Marszałka Województwa Śląskiego Nr 277/OS/2009 z 2 kwietnia 2009 r., Nr 1282/OS/2009 z 4 maja 2009 r., Nr 1253/OS/2013 z 11 czerwca 2013 r., Nr 1393/OS/2014 z 15 lipca 2014 r., Nr 2220/OS/2014 z 4 listopada 2014 r. i Nr 2314/OS/2015 z 31 grudnia 2015 r.

¹⁷⁹ Pismem OS-PZ.KW-00146/18 z 16 lutego 2018 r.

¹⁸⁰ Dalej: „Marszałkiem”.

¹⁸¹ Decyzją Nr OS-PZ.KW-01023/19.

¹⁸² W sposobach osiągania wysokiego poziomu ochrony środowiska jako całości i zapewnienia efektywnego wykorzystania energii, wskazał m. in. następujące konkluzje:

- w zakresie wprowadzenia zintegrowanego systemu zarządzania środowiskowego – konkluzje BAT-1,
- w zakresie monitorowania kluczowych parametrów procesu – konkluzje BAT-2, BAT-3 i BAT-4,
- w zakresie ogólnej efektywności środowiskowej w sprawności spalania – konkluzje BAT-6, BAT-7, BAT-8, BAT-9, BAT-10, BAT-11 i BAT-12,
- w zakresie ogólnej efektywności środowiskowej i sprawności energetycznej – BAT-18 i BAT-19,
- w zakresie emisji do powietrza – BAT-20, BAT-21, BAT-22, BAT-23, BAT-41, BAT-44, BAT-47, BAT-49, BAT-50 i BAT-51,
- w zakresie gospodarki wodno-ściekowej – BAT-10, BAT-11, BAT-13 i BAT-14.

¹⁸³ Dz. U. z 2021 r., poz. 1973, dalej: „Prawo ochrony środowiska”.

¹⁸⁴ Dz. U. z 2018 r., poz. 680, ze zm., dalej: „rozporządzeniem w sprawie standardów emisyjnych”.

¹⁸⁵ Dz. U. z 2012 r., poz. 1031.

¹⁸⁶ Dz. U. Nr 16, poz. 87.

Zarząd PEC wyjaśnił, że ze względu na duże obciążenie finansowe dostosowania kotłowni WP-70 i WP-25 do norm środowiskowych wynikających z ww. pozwoleń zintegrowanych, PEC rozłożył realizację inwestycji na kilka lat obrotowych. Pozwoliło to na dostosowanie parametrów spalin emitowanych z tych kotłowni przed wyznaczonymi terminami. W przypadku kotłowni WP-70 proces dostosowawczy został zakończony w 2019 r., a w przypadku kotłowni WP-25 w grudniu 2021 r. (czyli rok przed terminem) zostanie ukończony III etap instalacji odsiarczania spalin i I etap odazotowania spalin. Wg tych wyjaśnień całkowity koszt inwestycji dostosowania obu kotłowni do norm środowiskowych wyniósł 165 000,0 tys. zł, z czego 72 500,0 tys. zł PEC pozyskał w formie niskooprocentowanych pożyczek z WFOŚiGW.

(akta kontroli str. 1231-1322 i 1673)

3.3. W okresie objętym kontrolą w Mieście nie zaistniały przesłanki do uchwalenia planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, zgodnie z art. 20 Prawa energetycznego. Urząd na bieżąco monitorował realizację przez PEC zadań określonych w dokumentach przyjmowanych przez Miasto w przedstawianych przez PEC: sprawozdaniach, planach rozwoju oraz planach budowy środków trwałych.

(akta kontroli str. 1469-1485, 1494-1510 i 1519-1572)

3.4. W kontrolowanym okresie we wszystkich czterech przyjętych do realizacji przez PEC, pięcioletnich planach rozwoju PEC¹⁸⁷ oraz planach budowy środków trwałych PEC¹⁸⁸, zaplanowano realizację zadań ujętych w PGN, aktualizacjach planu zaopatrzenia w ciepło oraz POŚ dla PEC (GLI 015, GLI 017 i GLI 018) określając ich wartość kosztorysową oraz planowane nakłady w poszczególnych latach obrotowych, w szczególności:

- budowa III etapu odsiarczania spalin kotłowni WR-25 ujęta została w lata obrotowych: 2019/20, 2020/21 i 2021/22
- budowa II etapu instalacji odsiarczania spalin kotłowni WP-70 ujęta została w latach obrotowych 2015/16 i 2016/17,
- budowa II etapu instalacji odazotowania dla kotłów WP-70 – 1,2 i 3 ujęta została w czterech kolejnych latach obrotowych od 2017/18 do 2020/21,
- budowa I etapu instalacji odazotowania dla kotłów WR-25 – 1,2,3,4 ujęta została w trzech kolejnych latach obrotowych od 2019/20 do 2021/22,
- budowa wysokosprawnej/wielopaliwowej kogeneracji – we wszystkich kolejnych latach obrotowych od roku 2015/16 do 2023/24 (za wyjątkiem planu na lata od 2018/19 do 2021/22, w którym nie ujęto tego zadania).

W każdym z ww. planów budowy środków trwałych zaplanowano również nakłady na modernizację systemu ciepłowniczego w kwotach od 500,0 tys. zł do 14 956,7 tys. zł rocznie (za wyjątkiem roku obrotowego 2015/16, w którym modernizacja sieci ciepłowniczej za kwotę 1 493,4 tys. zł została wykonana przez Urząd i wniesiona w formie aportu do PEC).

Naczelnik Wydziału Środowiska w swoich wyjaśnieniach wskazała, że tworzenie opracowanie założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe w części obejmującej zaopatrzenie w ciepło, było dokonywane w oparciu o dane przekazywane przez PEC. Tożsame dane stanowiły bazę do opracowania

¹⁸⁷ Na lata 2015/2016 do 2019/2020 (zatwierdzony przez Zgromadzenie Wspólników Spółki 12 grudnia 2016 r.), na lata 2017/2018 do 2020/2021 (zatwierdzony przez Zgromadzenie Wspólników Spółki 15 grudnia 2017 r.), na lata 2019/2020 do 2022/2023 (zatwierdzony przez Zgromadzenie Wspólników Spółki 21 lutego 2020 r.) i na lata 2020/2021 do 2023/2024 (zatwierdzony przez Zgromadzenie Wspólników Spółki 11 stycznia 2021 r.).

¹⁸⁸ Na lata obrotowe: 1015/16 do 2019/20, 2017/18 do 2020/21, 2018/19 do 2021/22, 2019/20 do 2022/23 i 2020/21 do 2023/24.

planów PEC, co powodowało zbieżność planów rozwoju PEC z przyjmowanymi przez Miasto programami.

(akta kontroli str. 1192-1196 i 1940)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia nadzór Miasta nad funkcjonowaniem systemu ciepłowniczego. Opracowane przez PEC plany rozwoju były zbieżne z planem zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe oraz celami wyznaczonymi w Planie gospodarki niskoemisyjnej dla Miasta. W kontrolowanym okresie – wg uzyskanej informacji z PEC – nie wystąpiły niezaspokojone potrzeby mieszkańców Miasta w zakresie podłączenia do miejskiej sieci ciepłowniczej, a odmowy możliwości przyłączenia spowodowane były brakiem warunków technicznych podłączenia do tej sieci.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

- | | |
|---------|---|
| Uwaga | 1. NIK zwraca uwagę na potrzebę terminowej aktualizacji <i>Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło</i> . |
| Wnioski | 1. Sporządzenie oceny potencjału wytwarzania energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji oraz efektywnych energetycznie systemów ciepłowniczych dla terenu Miasta.
2. Sporządzanie raportów z realizacji <i>Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla miasta Gliwice</i> , z częstotliwością ustaloną przez Radę Miasta Gliwice. |

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 31 stycznia 2022 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

Kontroler
Andrzej Pakuła
Gł. specjalista kontroli państwowej

.....